

Univerzita Karlova
Přírodovědecká fakulta
Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Studijní program: Geografie

Studijní obor: Dějepis se zaměřením na vzdělávání — Geografie se zaměřením na vzdělávání

Ivana Šoulová

Syrská komunita v Česku – diferenciacie jejich identit
Syrian community in Czechia – differentiation of identities

Bakalářská práce

Vedoucí práce: RNDr. Libor Jelen, Ph.D.

Praha, 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité informační zdroje a literaturu. Tato práce ani její podstatná část nebyla předložena k získání jiného nebo stejného akademického titulu.

V Praze,

Ivana Šoulová

.....

.....

Poděkování

Chtěla bych poděkovat všem respondentům, kteří byli ochotni se mnou vést rozhovor. Dále bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce RNDr. Liboru Jelenovi, Ph.D. a konzultantce Mgr. Geti Mubeenové, kteří mi věnovali svůj čas, pomohli mi s počátečním získáním kontaktů a v průběhu mi poskytovali užitečné rady ohledně struktury práce.

Abstrakt

Bakalářská práce má za cíl prozkoumat základní podmíněnosti identit Syřanů v Česku a zjistit, zda je u nich vyvinuta transnacionální podoba identity. Analytická část je sepsána na základě poznatků z kvalitativního výzkumu, který se realizoval pomocí rozhovorů s 15 respondenty syrského původu žijícími na území Česka. Faktory ovlivňující imigraci Syřanů mohou souviset s rokem jejich příchodu do Česka. Identita Syřanů v Česku může být v čase proměnná a je podmíněna velice individuálně. Prvky transnacionální identity projevují především starší generace Syřanů. Vliv na tvorbu transnacionální identity Syřanů v Česku může mít náboženství a prostředí ve kterém Syřané vyrůstají. Syrská komunita v Česku není příliš sdružená a zároveň nejeví známky diasporické komunity. Geopolitickou orientaci Syřanů v Česku může ovlivňovat jejich etnická či náboženská identita.

klíčová slova: Syřané, migrace, integrace, transnacionalismus, komunita, identita

Abstract

The goal of this bachelor's thesis is to examine the basic conditions of Syrian identities in the Czechia and to find out whether they have created a transnational form of identity. The analytical part is written on the basis of findings from qualitative research, which was conducted through an interviews with 15 respondents of Syrian origin living in the Czechia. Factors influencing Syrian immigration may be related to the year of their arrival in the Czechia. The identity of Syrians in the Czechia can be variable over time and is conditioned very individually. Elements of transnational identity are manifested mainly by the older generations of Syrians. The religion and surroundings in which Syrians in the Czechia grow up may have an impact on the creation of their transnational identity. The Syrian community in the Czechia is not very comprehensive and concurrently not show signs of a diasporic community. The geopolitical orientation of Syrians in the Czechia may be influenced by their ethnic or religious identity.

key words: Syrians, migration, integration, transnationalism, community, identity

Obsah

Seznam obrázků a tabulek.....	7
1. Úvod.....	8
2. Teoretický rámec.....	10
2.1. Migrace.....	10
2.1.1. Migrační teorie.....	11
2.2. Integrace.....	12
2.3. Transnacionální teorie.....	12
2.4. Komunita.....	14
2.5. Identita.....	14
2.5.1. Význam pojmu identita a jeho problematika.....	14
2.5.2. Vývoj konceptu identity.....	15
2.5.3. Národ a národní identita.....	17
2.5.4. Etnicita a etnická identita.....	17
3. Metodika.....	19
4. Sýrie.....	23
4.1. Geografická poloha.....	23
4.2. Obyvatelstvo.....	24
4.4. Ekonomika.....	26
4.5. Historický kontext.....	26
4.6. Občanská válka v Sýrii.....	28
5. Analytická část.....	30
5.1. Syřané v Česku.....	30
5.1.1. Počet Syřanů v Česku a jejich prostorová diferenciaci.....	30
5.1.2. Historie migrace Syřanů v Česku.....	32
5.2. Identita Syřanů.....	34

5.3. Komunita Syřanů v Česku.....	36
5. 4. Vztah k domovu	39
5.5. Geopolitická orientace.....	41
6. Závěr.....	44
8. Zdroje literatury.....	46
9. Ostatní zdroje	48

Seznam obrázků a tabulek

Tabulka č.1: Seznam respondentů.....	20
Obrázek č.1: Topografická mapa Syrské arabské republiky	23
Obrázek č.2: Vývoj populace a migračního salda v Sýrii v jednotlivých letech.....	24
Obrázek č.3: Etnicko-náboženské složení Sýrie	25
Obrázek č.4: Rozmístění osob se syrským občanstvím podle pohlaví v jednotlivých okresech v Česku k 31.12. 2020.....	30
Obrázek č.5: Počet osob se syrským občanstvím na území České republiky v jednotlivých letech, bez azylantů	32

1.Úvod

V Česku žije zhruba patnáct set osob se syrským původem. Vzhledem k heterogenní kulturní struktuře Sýrie se ale jedná o velmi rozmanitou skupinu. Všeobecný zájem o tuto komunitu často směřuje k otázkám migrace v souvislosti s více než deset let trvající občanskou válkou v Sýrii a následné integrace do majoritní společnosti. Avšak historie syrské imigrace do českého prostředí má své kořeny již v období bývalého Československa, díky čemuž má komplexnější podobu. Tato předkládaná bakalářská práce chce přispět a navázat na řadu již provedených výzkumů na téma syrské komunity v Česku. Vychází z již zmíněné kulturní rozmanitosti Syřanů, přičemž jejím cílem je jednak ověřit existenci transnacionálního chování a proměnu identit Syřanů v kontextu jejich pobytu v Česku, a současně identifikovat jejich geopolitické postoje ve vztahu k domovské zemi. Na základě těchto předpokladů byly stanoveny následující výzkumné otázky.

- Čím je podmíněno geografické rozmístění Syřanů v Česku?
- Jaké byly důvody příchodu Syřanů do Česka/Československa a existují generační rozdíly?
- Čím je podmíněna identita a její proměna u syrských migrantů a jejich potomků v Česku?
- Lze u Syřanů v Česku identifikovat transnacionální chování? Liší se generačně či dle původní identity?
- Jakým způsobem funguje syrská komunita v Česku?
- Existují v syrské komunitě v Česku rozdílné geopolitické názory dle generačního či identitárního hlediska?

Práce je rozdělena do šesti kapitol. První kapitola je kapitolou úvodní. Následující kapitola popisuje teoretické koncepty, které v této práci jsou použity. Tyto koncepty se týkají migrace, integrace, transnacionalismu, komunity a identity. Třetí kapitola se zabývá použitou metodikou v této práci, přičemž stěžejní metodou byl kvalitativní výzkum realizovaný pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Dále je v této práci stručně představena Sýrie. V kapitole o Sýrii jsou stručné informace ohledně obyvatelstva a ekonomiky Sýrie, etnicko-náboženském složení Sýrie a také je zde zmíněna stále aktuální občanská válka a s ní spojený historický

kontext Sýrie. Pátá kapitola se zabývá analýzou získaných poznatků. Popisuje prostorovou diferenciaci a historii migrace Syřanů do Česka, identitu a komunitu Syřanů v Česku, vztah Syřanů k jejich původní domovině a na závěr geopolitickou orientaci Syřanů v Česku. Poslední kapitola již shrnuje hlavní výsledky práce.

2. Teoretický rámec

V teoretickém rámci jsou obecně vysvětleny pojmy, které se přímo týkají analytické části práce. Jelikož hlavním cílem této bakalářské práce je zjistit, zda mají Syřané v Česku vyvinutou transnacionální identitu, je transnacionalismus nosnou teoretickou oporou této práce. První podstatné definice se vážou k termínům migrace a integrace, z kterých teorie transnacionalismu do jisté míry vychází. Poté je již popsána samotná teorie transnacionalismu. Dále je zde vysvětlen pojem komunita, jelikož se práce zabývá syrskou komunitou v Česku. Nakonec se teoretický rámec zaobírá definicí konceptu identity jako takové, jejími dilematy a vývojem identity.

V práci se vyskytuje pojem občanství. Státní občanství je právní svazek mezi osobou a určitým státem. Lze ho získat několika způsoby, např. narozením, osvojením, udělením, prohlášením aj. Je možné mít dvojí státní občanství, v tomto případě české a syrské (SIMI 2021). Oproti tomu národnost může být vztah jedince k určitému národu. Národnost může být čistě subjektivní (Vlachová, Řeháková 2004).

Tato práce definuje Syřana jako osobu se syrským (státním/národnostním) původem. Tím jsou myšleni syrští imigranti a jejich potomci v Česku. Bez ohledu na jejich státní příslušnost.

2.1. Migrace

Migraci lze definovat jako pohyb osob mimo jejich obvyklé bydliště, ať už přes mezinárodní hranice nebo uvnitř státu. Součástí migrace mohou být jednotlivci, rodiny či větší skupiny. (IOM 2021). Podle definic OSN je migrantem člověk, který pobývá v zahraničí minimálně rok (Čerňanská 2017). Avšak jiné definice tvrdí, že mezinárodním migrantem může být označována osoba přebývajícím v zahraničí déle než 3 měsíce (Drbohlav 2009).

S migrací souvisí pojmy *imigrace* a *emigrace*. Z pohledu země přistěhování se jedná o imigraci. Z pohledu země vystěhování o emigraci (IOM 2021). Z pohledu Česka o imigraci hovoříme ve chvíli, kdy se jedinec či skupina osob do Česka přistěhuje. Emigrace by to byla v momentu, kdy se jedinec či skupina Česko opustí/vystěhují se. Ne tak častým případem migrace je tzv. *reemigrace*, což je stav, kdy člověk emigruje a následně imigruje zpět do své zdrojové země. Další důležitý pojem je *uprchlík/azylant*. To je osoba, která potřebuje mezinárodní ochranu, jelikož má oprávněné obavy před pronásledováním z rasových, náboženských, politických nebo národnostních důvodů (Vaněčková 2009). Rozdíl mezi počtem přistěhovalých a vystěhovalých se nazývá *migrační saldo (čistá migrace)*. Společně s *přirozeným přírůstkem*

poskytuje základní údaje o bilanci obyvatelstva ve sledovaném území. Je-li počet přistěhovalých vyšší než počet vystěhovalých, hovoříme o tzv. migračním růstu /zisku. V opačném případě hovoříme o migračním úbytku/ztrátě (ČSÚ 2004).

2.1.1. Migrační teorie

Existuje mnoho migračních teorií. Některé zkoumají migraci z ekonomického hlediska, jiné z hlediska sociálního nebo geografického. Mnoho z nich se vzájemně doplňuje. Migraci lze rozdělit do několika kategorií: vnitrostátní/mezinárodní, nucená/dobrovolná, ekonomická/politická, legální/nelegální atd. Tyto kategorie se velmi často překrývají. S tím souvisejí *push–pull* faktory a tzv. *zákony migrace*. *Push* faktory jsou definovány negativními podmínkami, které nutí osoby ke stěhování. Mohou to být konkrétní faktory jako nedostatek práce, hladomor, války, velká hustota zalidnění, přírodní katastrofy, politické pronásledování aj. Naopak *pull* faktory jsou pozitivní vlivy, které lidi lákají k emigraci do cílové země. Může to být například lépe placená práce, příznivější podnebí, lepší zdravotnictví, politická svoboda aj. Hlavním předpokladem tedy je, že čím horší jsou v zemi podmínky, tím větší bude emigrace z dané země. Kombinace *push–pull* faktorů určuje intenzitu a směr migračních toků. Obecně největší vliv na migraci mají ekonomické podmínky. V případě Sýrie mají momentálně velký vliv politické faktory (občanská válka). Do budoucna lze předpokládat větší vliv environmentálních faktorů světové migrace. Tato teorie však není schopná vysvětlit všechny jevy spojené s migrací. Je to jednoduchý model, který předpokládá pasivní reakci lidí na externí podmínky (Čerňanská 2018).

Teorie migračních sítí bere v úvahu, že migrační toky se odehrávají v rámci sociální interakce, ve kterých je migrant aktivním subjektem. Migrační sítě podle *Masseyho* (1988) jsou definovány jako množiny interpersonálních vztahů, které spojují migranty v cílových prostorech a jejich původních komunitách v jejich zdrojových zemích, příbuzenskými a přátelskými pouty (Massey 1988; Drbohlav, Uherek 2007). Lze se jimi zabývat: 1. jako se systémy, které snižují ekonomickou, emoční a sociální investici do migračního aktu 2. jako integračními strategiemi jedinců/skupin v oblasti ekonomické činnosti i v dalších interakcích 3. jako systémy sociálních vztahů, které ovlivňují postmigrační chování. Teorii migračních sítí doplňují již zmíněné „*push – pull*“ faktory. Migrační sítě pomáhají snáze překonat migrační překážky, vytvářet podmínky k životu v cílových zemích a překonat pocit marginality. Existence těchto sítí může migranty přitahovat, ale i odpuzovat. Také mají omezenou životnost. V poslední době jsou aspekty sociálních sítí migrantů transformovány do *transnacionálních*

teorií (viz. níže). Právě *push – pull* faktory mohou mít zásadní vliv na utváření již zmíněné transnacionální teorie (Drbohlav, Uherek 2007).

2.2. Integrace

Gordon (1964) vymezil integraci jako multidimenzionální proces, ve kterém jsou všechny jednotlivé dimenze vzájemně propojeny (Gordon 1964, cit. v Bernard, Mikešová 2014, s. 4). Jeho koncepce je hierarchická a předpokládá, že komunity imigrantů dosahují těchto dimenzí postupně: akulturací, strukturální asimilací, sňatkovou asimilací, identifikační asimilací, mizením předsudků a diskriminací, absencí hodnotových a mocenských konfliktů. Klíčovou roli zde hraje strukturální asimilace. Ta se vyznačuje navázáním sociálních neformálních kontaktů mezi imigranty a majoritní společností na úrovni primárních skupin. Avšak tato teorie není přesná, jelikož nelze prokázat, že k jednotlivým stupňům integrace dochází postupně. Proto byl vytvořen zjednodušující model, který je rozdělen do dvou až tří dimenzí. Sociokulturní (zvyky, jazyk, neformální sociabilita, identifikace), socioekonomické (vzdělání, ekonomická aktivita, zaměstnanecká struktura) a politické (politické sdílení). Mezi faktory integrace podle teorie segmentové asimilace patří charakteristika imigračních komunit (míra lidského kapitálu, soudržnost komunit) a podmínky přistěhovaleckého místa (trh práce, rasismus, sousedské efekty). Dalšími faktory mohou být důvody přistěhování, míra kulturních odlišností mezi zdrojovou a cílovou zemí, preemigrační faktory (vzdělání), povaha trhu práce, národní/lokální integrační politika a míra předsudků či diskriminace (Bernard, Mikešová 2014).

2.3. Transnacionální teorie

Transnacionalismus je sociální koncept vymezující transnacionální prostor tzn. prostor, který překračuje národní hranice státu (Daniel 2009). Je to relativně nový teoretický koncept, který vznikl v 80. letech minulého století, kdy se pozornost soustřeďovala na téma globalizace. Transnacionální výzkum je především spjatý s pojmem migrace, konkrétně se studiem různých vazeb imigrantů s jejich zemí původu. Později byl tento výzkum spojován také s konceptem *diaspory* (Henig 2007). Termíny transnacionalismus a diaspora označují přeshraniční procesy. Diaspora je pojem daleko starší. Často se používá k označení náboženských nebo národních skupin žijících mimo (domnělou) domovinu, také se v její souvislosti hovoří o nedobrovolném stěhování. Účastníci diaspory se nesnaží o hlubší vztah k nové zemi, jako je tomu u transnacionalismu. Pojem transnacionalismus se v užším slova smyslu používá k označení trvalých vazeb migrantů napříč zeměmi. V širším pojetí transnacionální koncept zachytí nejen komunity, ale i nejrůznější sociální formace, jako jsou nadnárodně aktivní sítě, skupiny

a organizace (Faist 2010). Na rozdíl od diaspor, transnacionalismus pomáhá vytvořit tzv. *transnacionální identitu*.

Transnacionální identity imigrantů nepřekonávají zakotvenost vztahů solidarity a oddanosti v místě původu, v etnické identitě či národnostní příslušnosti. Jsou považovány za transnacionální spíše z důvodu nadnárodního propojení lokálních, národních, etnických a náboženských identit. Z hlediska transnacionálních migračních teorií spočívá jejich odlišnost v decentralizovanosti a deterritorializaci. Podle nových teorií, transmigranti vytvářejí tzv. transmigrační sociální pole, které přesahuje nadnárodní rámec a pojí jejich přistěhovalecká místa s těmi původními. S tím souvisí soudobá (nová) podoba migrace, která je příznačná sociálními sítěmi, praktikami a životními dráhami přistěhovalců, které v sobě zahrnují jak nové, tak původní domovy (Szaló 2007).

Transmigranti vytvářejí transnacionální vazby, které je možné rozdělit na transnacionální aktivity, které souvisí s ekonomickými, politickými či sociokulturními přeshraničními kontakty a transnacionální identifikací. Transnacionální identifikace popisuje, jak se migranti identifikují s krajany v zemi původu či v zemi imigrace i v dalších zemích. Dnes si badatelé všímají i „dříve neviditelných“ sociálních procesů. Třeba že se migranti nesnaží v imigrační zemi jen vyhledat práci, ale také posílají finanční remitence své rodině nebo komunitě v zemi původu. Imigranti často udržují transnacionální vazby v souvislosti s rodinnými vazbami nebo se sociálním statutem. Transnacionální vazby mohou být výsledkem rozšiřování vazeb dobře začleněných jedinců. Pro současné přístupy znamená začlenění a paralelní udržování transnacionálních vazeb proces, kdy obzory a možnosti jedince rostou, budují se rozsáhlejší sociální sítě, roste povědomí o jiných kulturách anebo se zlepšují jazykové kompetence uplatnitelné pro pracovní zařazení. Souběžné utváření nebo udržování transnacionálních vazeb může být pro migranta výhodou, jelikož se může začlenit a zároveň udržovat transnacionální vztahy. Velkou roli hraje i strukturální a kulturní zakotvenost migrantů ve vztahu k majoritní společnosti (Jirka 2016).

Transnacionální teorie překonává metodologický rámec nacionalismu, který předurčuje konvenční způsob zkoumání migrace. Tento obvyklý přístup odlišuje vnitrostátní a mezinárodní sociální procesy. Hovoří totiž o překročení státních hranic jen jako o jedné z mnoha událostí ovlivňující migrační dynamiku. Dynamika sociálních procesů již není pod takovým vlivem národních států, jako tomu bylo v minulosti. Pokles významu státních hranic se projevuje jak v globálním měřítku, tak i na regionální a lokální úrovni. Světová velkoměsta se dnes proměňují takovou silou a rychlostí, na které státní instituce nejsou schopny dostatečně

reagovat. V důsledku transnacionální migrace současné národní státy již netvoří soběstačné a uzavřené sociální celky (Szaló 2019).

2.4. Komunita

Podle Velkého sociologického slovníku (1996) slovo komunita pochází z lat. slova *communitas*, což v překladu znamená společenství. Charakteristickým znakem komunity jsou zvláštní typy sociálních vazeb uvnitř (mezi členy) a specifickým postavením navenek, v rámci širšího sociálního prostředí (Linhart, Vodáková, Klener 1996). Tento pojem bývá chápán velmi nejednoznačně. Existují desítky definic, který koncept komunity vysvětlují. V této práci je pojem komunita chápán v moderním slova smyslu. Jako útvar skupiny duchovně spřízněných osob, které spojují vzájemné kontakty bez ohledu na prostorovou vzdálenost (Keller 2017).

V této práci se syrskou komunitou rozumí taková komunita, kterou tvoří osoby syrského (národnostního) původu. V některých případech by se mohlo hovořit o tzv. národnostní menšině. Podle definice Vlády ČR (2021) je národností menšina společenství tvořené občany České republiky žijícími v Česku, kteří se odlišují společným etnickým původem, jazykem, kulturou či tradicemi od ostatních občanů. Zároveň tvoří početní menšinu obyvatelstva a projevují vůli být národnostní menšinou za účelem zachování a rozvoje vlastní svébytnosti, jazyka a kultury. Snaží se ochránit zájmy jejich historicky utvořeného společenství. Avšak syrská komunita není podle legislativy ČR jako národnostní menšina zapsána (Vláda ČR 2021). Vzhledem k rozmanitému vnitřnímu etnickému složení Syrské arabské republiky (bližší viz. kapitola 4.), nelze v tomto případě hovořit ani o etnické menšině.

2.5. Identita

2.5.1. Význam pojmu identita a jeho problematika

Slovo identita pochází z latinského slova *identicus*, což znamená totožný/stejný. Obecně tento pojem nabývá v různých vědních oborech mnoha významů a nelze ho přesně definovat. V psychologii osobnosti pojmem identita znamená tzv. trvalou totožnost a vědomí já. Ve vývojové psychologii se tento termín užívá v souvislosti s hledáním identity, jakožto podstatným znakem dospívání. V humanistické psychologii je identita chápána jako schopnost být skutečně sám sebou (Nakonečný 2020). Nedomová a Kostelecký (1996) definují identitu na jedné straně jako názory a pocity jedince a jeho představu o jednotě, nezaměnitelnosti, shodnosti, harmonii, nekонтрастnosti osobnosti, na straně druhé jako vyjádření přijetí motivů, aspirací, hodnot a ideálů od jiných osob nebo skupin za účelem se s nimi ztotožnit a nabýt

rovnocenného postavení. Tato práce se přiklání k následující sociologické definici. Součástí identity je poznání sama sebe v jiných lidech paralelně s poznáním odlišností jiných skupin lidí. Pojem identita znamená vztah k sobě samému, ale i vztah k druhým (Nedomová, Kostecký 1996).

V sociologii se pojem identita však potýká s několika teoretickými dilematy a odlišné přístupy k tomuto pojmu způsobily velký chaos v jeho vývoji a významu. V této práci je zmíněno nejdůležitější dilema, která přímo souvisí s tímto výzkumem. Tím je protichůdnost statického a dynamického pojetí identit. Statické neboli „silné“ pojetí identit se váže k původnímu esencialistickému směru, kdy je tím myšlena identita v čase neměnná. Vychází z politických postupů a každodenních zkušeností. Identitu mají, měli by mít, anebo hledají všichni lidé i skupiny (etnické, národní, rasové) a může být neuvědomovaná. Kolektivní identita je založena na silné skupinové příslušnosti, homogenitě a ostré hranici mezi „my“ a ti „druzí“. Dynamické neboli „slabé“ pojetí identit má naopak směr konstruktivistický. Ten reprezentuje identitu proměnlivou, konstruovanou a neustále obnovovanou. V dnešní době se sociologické přístupy přiklánějí ke konstruktivistickému směru pojetí identity. Avšak podle Báčové (2008) není zřejmé, zda se dá „slabé“ pojetí identity vůbec za koncepci identity považovat, jestliže odmítá shodnost v čase a přetrvání něčeho identického, zatímco ostatní se mění (Báčová 2008).

Každého člověka lze vnímat jako individualistu anebo jako příslušníka určité skupiny, ať už je to skupina genderová, profesní, politická, náboženská nebo etnická. Avšak u každého jedince se různá skupinová příslušenství prolínají, vrství nebo naopak zcela chybějí či převažují nad ostatními. S některými z nich se identifikujeme sami a do jiných nás kategorizuje okolí. Problém nastává ve chvíli, kdy tyto dva procesy nejsou v souladu. Společností můžeme být považováni za člena určité skupiny, se kterou se neztotožňujeme. Nebo nás okolí odmítá uznat jako člena skupiny, jejíž členem se považujeme být. Avšak existence těchto skupin nejsou odrazem žádných přirozených lidských rysů nebo vlastností. Jsou uskutečňovány v historických kontextech, tudíž se jisté charakteristiky stávají sociálně důležitými a lidé následně mají sklony podle nich ostatní rozdělovat do určitých skupin za účelem přiřadit jim určité vlastnosti a místo „kam patří“ (Zandlová 2017).

2.5.2. Vývoj konceptu identity

Velký zájem o koncept identity v sociálních a kulturních vědách nastal v druhé polovině 20. století díky studiím psychologa E. H. Eriksona (2002), který tento pojem spojil s výrazy „ego identita“, „krize identity“ a „difuze identity“. Dle autora se identita u jedince začíná

formovat již v raném dětství. Začínající identita pojí ty fáze dětství, ve kterých fyzické já a rodičovské symboly dosahují kulturní konotace. Zároveň překonává stádium rané dospělosti, ve kterém se objevuje velké množství sociálních rolí, jenž stále více na jedince působí. Velký vliv na formování identity u dětí mají rodiče. Autor vytvořil osm stádií vývoje osobnosti: 1. *Základní důvěra proti základní nedůvěře*, 2. *Autonomie proti studu zahanbení a pochybám*, 3. *Iniciativa proti vině*, 4. *Příčinnost proti inferioritě*, 5. *Identita proti konfuzi rolí*, 6. *Intimita proti izolaci*, 7. *Generativita proti stagnaci* a 8. *Ego integrita proti zoufalství*. Z hlediska tvorby identity je nejdůležitější páté stádium vývoje osobnosti, které odpovídá zhruba 12.–20. roku života, tedy období tzv. adolescence. Jedinci již nestačí představy o sobě samém, které měl v předchozích vývojových stádiích. Začíná o sobě více přemýšlet, experimentovat s vlastní osobností a zkoušet svoje možnosti. V tomto období je pro jedince velice důležité, jak na něj pohlíží společnost. Hrozí zde nebezpečí v zmatení rolí a přílišné identifikaci se vzorem (Erikson 2002).

V druhé polovině 20. století se koncept identity stal i politickým pojmem. Konflikty osob, mocenských a zájmových skupin, státních a etnických společenství, či odlišných kultur se dnes dají označit jako „boj o identitu“. Nalézáme zde rozpor mezi tím, jak jiní osobu (společenství) identifikují a tím, jak se osoba (společenství) chce identifikovat sama. V těchto tzv. bojích o identitu je především boj o sociální pozice, vliv, možnost rozhodování a určování, jak má svět vypadat a podle kterých pravidel se má řídit. Osoby a společenství často odmítají identifikaci jiných vůči jim samotným, jelikož cítí, že toto definování jich samotných je mnohdy více než pojmenování, popis nebo kategorizace. V USA se různá hnutí za lidská práva, boj proti diskriminaci označují jako *politika identit*. Identitu v sociálně-humanitních vědách používají politici, reformátoři, vůdci hnutí, když chtějí vysvětlit státní či etnickou příslušnost, občanství, nacionalismus, rasu, sexualitu a jiné sociální kategorie a procesy (Báčová 2008).

Tato práce přistupuje k identitě z hlediska členství ve skupině. Otázky k respondentům obsahují příslušnost osoby k určité sociální kategorii a s tím spojené prožívání viz. otázka *Cítíte se být Čech nebo Syřan?* Předmětem těchto otázek je sociální hodnocení sociálních kategorií a možných vyplývajících politických či osobních důsledků. Jinak řečeno, předmětem je již zmíněná politika identit. V souvislosti se zkoumáním a srovnáváním identit u osob různých kultur je podstatné zdůraznit, že otázka, jak vnímáme pojem identity my, nemusí být pro příslušníky jiných kultur stejně podstatná. Různé typy kultur vytvářejí různé předpoklady a podmínky pro určitý psychologický model osobnosti. Například myšlenka sebeorientované identity, která je především v západní psychologii, vylučuje odlišné, zejména východní nebo

asijské kulturní systémy (Báčová 2008). E. H. Erikson (2002) dále upozorňuje na problém v rozvoji identity vzhledem k rase jedince. Například Afroameričanovi v minulých stoletích byla společností automaticky přidělena identita tzv. negra. Toto označení řadilo afroamerickou menšinu do podřadné společenské vrstvy jen na základě rasové rozdílnosti.

2.5.3. Národ a národní identita

Dle obecných definic je národ konstrukt, složený z kulturní a politické komunity. Kulturní komunita je primárně založena na sdíleném jazyku a v druhé řadě na společné historii a kultuře. Členem národa vzhledem ke kulturní komunitě je každý, kdo sdílí stejný jazyk, historii a kulturu. Politická komunita naopak stojí na občanství. To znamená, že za příslušníky národa jsou považováni všichni jedinci, kteří jsou soustředěni na území státu, ve kterém mají právo být součástí politiky a uplatňovat svou suverenitu (Vlachová, Řeháková 2004).

Národní identita je nejčastěji spojována s geografickou polohou. Vztahuje se k určitému území, ve kterém lidi spojuje společná řeč, hospodářské a sociální instituce, vláda, historický původ, víra, určité charakterové rysy nebo události ve světových dějinách. Národní identita původně pramení z negativního sebevymezení vůči jiným národům v tom smyslu, že s nimi shledává odlišnosti nebo vůči nim cítí nepřátelství (Nedomová, Kostecký 1996). Tato práce se přiklání k definici, že národní identitu lze vnímat jako pozitivní vztah jedince k národu (Vlachová, Řeháková 2004).

2.5.4. Etnicita a etnická identita

Slovo „etnický“ pochází z řeckého slova „ethnos“, které bylo v různých dobách a místech definováno různými významy. Původní význam slova znamenal barbar či pohan. V období druhé světové války se v USA výraz „ethnics“ používal jako eufemistické označení pro Židy, Italy, Iry a další skupiny, které oproti dominantním bílým anglosaským protestanským skupinám byly považovány za méněcenné. I dnes si pojem etnicita zachovává tón „problémů menšin“ či „rasových vztahů“. V českém prostředí dochází ke stálému zaměňování diskurzu o etnicitě a národech a nacionalismu (Jakoubek 2020). Eriksen (2012) upozorňuje na fakt, že majoritní skupiny ve společnosti nejsou o nic méně „etnické“ než skupiny minoritní a také upozorňuje na to, že etnické skupiny, na rozdíl od skupin nacionalistických, nepožadují vládu nad státem (Eriksen 2012).

T. H. Eriksen (2007) dále upozorňuje na paradox vnucené (rodnou řeč mám arabštinu) a zvolené (rozhodnu se mluvit česky) identity u každého jedince. V některých případech lze, díky

strategickému vyjednávání o situačních definicích, z etnické identity udělat identitu méně či více relevantní. Nejtěžší je uniknout etnické identifikaci zvenčí (např. pro Somálce v Norsku je těžší uniknout etnické identifikaci zvenčí, než Francouzům v Norsku). Dále je rozdíl pojmání důležitosti etnické identity v různých oblastech světa. Například v Norsku se klade důraz spíše na identitu individuální, ale v silně etnizované společnosti (Fidži) je etnická identita na prvním místě. Jednotlivým identitám se dává v jednotlivých zemích dávat jiná důležitost. Na Fidži je důležitá etnická identita, v Alžíru náboženská, v Norsku národní a ve Velké Británii je důležitá identita třídní. Kontext je vždy vytvářen lokálně a z toho pohledu je na něj nahlíženo jako na jedinečný. Síla tradice a individuální možnost volby se dramaticky mění, vzhledem ke geografické poloze (Eriksen 2007)

3. Metodika

Práce je založena na kvalitativním výzkumu, konkrétně na získávání dat pomocí polostrukturovaných rozhovorů a následné interpretaci rozhovorů. Důvodem použití rozhovoru bylo získat detailnější informace o cílové skupině, která se skládala z 15 informantů (viz dále) různorodých z hlediska věku, původu, kulturní charakteristiky i místa pobytu. Polostrukturované rozhovory tvoří seznam témat a otázek.

Kvalitativní metoda je zvolena z toho důvodu, že pomáhá získat o Syrské komunitě v Česku a diferenciaci jejich identit detailnější informace, které se v kvantitativních metodách těžko získávají (Strauss, Corbinová 1999). Stěžejní metodou pro získání dat v tomto výzkumu jsou polostrukturované rozhovory neboli rozhovory s pomocí návodu. Tento typ rozhovoru tvoří seznam otázek a témat, které je nutné v interview probrat. Umožňuje informantovi uplatnit vlastní perspektivy a zkušenosti. Zároveň udržuje zaměření rozhovoru (Hendl 2005).

Výběr respondentů probíhal následovně. Hlavní podmínkou bylo, že tito respondenti musejí mít alespoň částečný syrský původ (maximálně třetí generace) a žijí v Česku po dobu delší než jeden rok. Jsou zde zástupci obou pohlaví od 19 do 67 let s odlišnou délkou a typem pobytu na území Česka. Respondenti jsou z různých částí Česka (Praha, Brno, Teplice, Domažlice a Tachov) a různého náboženského vyznání. Cílem bylo vybrat heterogenní vzorek se záměrem poukázat na možnou diferenciaci identit vzhledem k těmto faktorům.

V práci je kombinováno více metod pro získání kontaktů. V průběhu byla použita metoda sněhové koule. Což je metoda, ve které volba dalších respondentů probíhá na základě doporučení již zkoumaných jedinců (Hendl 2005). Avšak v tomto případě se ukázala být efektivní jen částečně. Část respondentů byla získána na doporučení, buď prostřednictvím známých nebo Organizace pro pomoc uprchlíků. Další respondenti byli vybíráni namátkově na základě příslušnosti v určitých skupinách/organizacích na sociálních sítích. Byly to facebookové skupiny zabývající se tematikou ohledně Sýrie a Syřanů: *Iniciativa pro Svobodnou Sýrii*, *Ruce pryč od Sýrie*, *Syrská revoluce (čeština)* a další. Celkem bylo osloveno zhruba 30 respondentů. Díky kombinaci více metod se podařilo získat dostatečně heterogenní vzorek, který čítal 15 respondentů.

Respondent	Pohlaví	Věk	Náboženství	Délka pobytu v Česku	Občanství
1. B.A.	muž	41	islám	5 let	syrské
2. C.E.	muž	28	křesťanství	6 let	syrské
3. D.I.	muž	46	islám	od narození	české
4. F.O.	muž	29	nevěřící	6,5 let	české
5. G.U.	žena	20	křesťanství	15 let	české i syrské
6. H.A.	muž	25	křesťanství	15 let	české i syrské
7. J.I.	muž	52	nezařazuje se	30 let	české
8. K.O.	žena	19	islám	od narození	české i syrské
9. L.U.	žena	19	islám	15 let	české
10. M.A.	muž	26	islám	25 let	české i syrské
11. N.E.	žena	25	křesťanství	od narození	české
12. P.I.	muž	67	nezařazuje se	40 let	české
13. R.O.	muž	40	islám	20 let	syrské
14. S.U.	muž	40	islám	22 let	české
15. T.A.	muž	41	nevěřící	7 let	syrské

Tabulka č.1: Seznam respondentů

Interview s respondenty probíhaly od února do poloviny dubna 2021. Většina rozhovorů byla vedena v českém jazyce a ve třech případech v jazyce anglickém. Rozhovory z důvodu aktuální pandemické situace bohužel probíhaly především online nebo telefonicky. Online probíhaly prostřednictvím aplikace Google Meet anebo Messenger. S částí respondentů byly rozhovory vedeny osobně. V místě jejich bydliště nebo ve veřejných prostorech (kavárna).

Velká část respondentů nesouhlasila s nahráváním rozhovoru ani v případě předání podepsaného informovaného souhlasu. Proto byly odpovědi respondentů průběžně písemně zaznamenávány a byl poskytnut ústní souhlas se zpracováním obsahu rozhovoru. Ani v jednom případě respondent o tištěný informovaný souhlas nestál, a tak rozhovory probíhaly na základě ústní dohody o zachování anonymity. Z počátku, zde byly obavy, že nemožnost nahrávání způsobí „ztrátu“ podstatných informací, ale v závěru to nebyl problém.

Před každým interview bylo respondentům opětovně sděleno téma rozhovoru a nabídnuta možnost předání tištěného informovaného souhlasu. Před začátkem rozhovoru proběhlo bližší seznámení s respondenty. V průběhu rozhovoru byli respondenti velice přátelští a sami dávali dostatečný časový prostor pro přepis výpovědí. Po ukončení interview byly rozhovory zkompletovány a upraveny.

Z důvodu ochrany osobních údajů respondentů jsou účastníci výzkumu uvedeni pod fiktivními iniciálami. Již při prvním kontaktování byli respondenti informováni o tématu této bakalářské práce a průběhu rozhovoru.

Polostrukturovaný rozhovor je sestaven ze sedmi okruhů témat, která jsou doplněna konkrétními otázkami (viz Příloha A). Tyto okruhy jsou v analytické části použity do jednotlivých kapitol. Avšak v analytické části jsou využity jen ty získané informace, které přímo souvisejí s cílem práce. Otázky jsou řazeny dle logického pořadí a formulovány tak, aby respondent měl více prostoru se vyjádřit. V průběhu rozhovorů byly kladeny případné sondážní otázky, když bylo zapotřebí získat potřebnou informaci. Prohlubující otázky byly směřovány většinou k porovnání subjektivních postojů respondentů s jejich rodinou a přáteli. První okruh otázek zkoumal historii a důvody imigrace respondentů do Česka. Druhý okruh se týkal místa bydliště respondentů a důvodů výběru této lokality. Ve třetím okruhu byli respondenti dotazováni na existenci oficiálních či neoficiálních syrských komunit v Česku a jejich případným členstvím v nich. Čtvrtý okruh se zabýval integrací respondentů do české společnosti a případnými zkušenostmi s projevy xenofobie vůči osobám syrského původu. Rozhovor byl v průběhu doplněn otázkou ohledně identity *Cítíte se být spíše Čech/Češka či Syřan/Syřanka*, která je součástí pátého okruhu. Šestý okruh se věnoval zdrojům informací o Sýrii a jejich subjektivním názorům na syrskou občanskou válku a s tím související zahraniční politiku Sýrie. A poslední sedmý okruh byl zaměřen na jejich vazby se Sýrií.

Rozhovory po ukončení byly zkompletovány, upraveny do spisovné češtiny a následně ručně kódovány. V průběhu rozhovoru byly kladeny již zmíněné sondážní otázky. Sondážní otázky a odpovědi, které nebyly relevantní vzhledem k vytyčenému cíli práce v kompletním přepisu nejsou. Kódování otázek probíhalo graficky. Kódy jsou vytvořené na základě otázek k tematickým okruhům. Jednotlivé odpovědi na otázky byly průběžně pročítány a zároveň v nich byly vyznačovány relevantní poznatky. Získané poznatky respondentů byly mezi sebou porovnávány a dále pomocí Tabulky č.1 roztříděny podle věku, náboženství a délce pobytu v Česku respondentů. Analytická část je doplněna výpověďmi respondentů formou přímých citací v kurzívě.

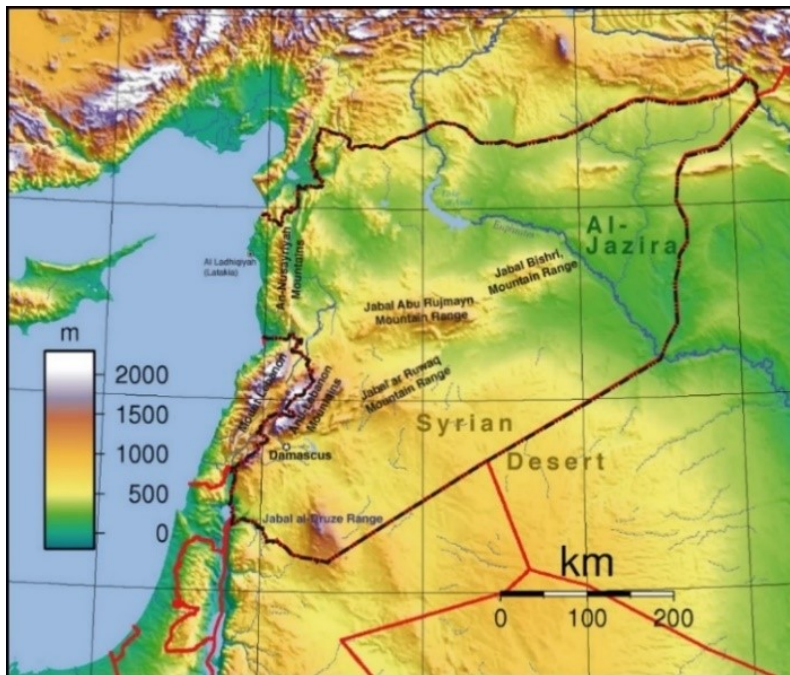
K vytvoření obrázku mapy jsou jako podklad použita prostorová data okresů Česka z Českého úřadu zeměměřičského a katastrálního (ČÚZK 2021) prostřednictvím geoinformačního programu ArcMap. Podkladová mapa Česka byla z původního souřadnicového systému S-JTSK převedena do WGS 84 / UTM zone 33 N. Tato prostorová data byla zkombinována s daty statistickými z MVČR (MVČR 2021). Statistická data byla předem generalizována a patřičně připravena. Jedná se o obrázek č.4. Tento jednoduchý kartodiagram ukazuje rozmístění osob se syrským občanstvím podle pohlaví v jednotlivých okresech na území Česka k 31.12.2020.

Je důležité podotknout, že autorka práce si je vědoma své pozice v tomto výzkumu. Koncept identity tak, jak ho vnímá autorka (rodilá Češka), může mít jiný význam u příslušníků odlišné kultury (osoby se syrským původem).

4. Sýrie

Tato kapitola stručně popisuje geografický a historický kontext Sýrie. Tyto informace nás seznamují s životními podmínkami, ze kterých Syřané pocházejí. Historie a vývoj Sýrie jsou důležité pro pochopení aktuálních konfliktů v Sýrii, z nichž nejhorším je stále přetrvávající občanská válka.

4.1. Geografická poloha

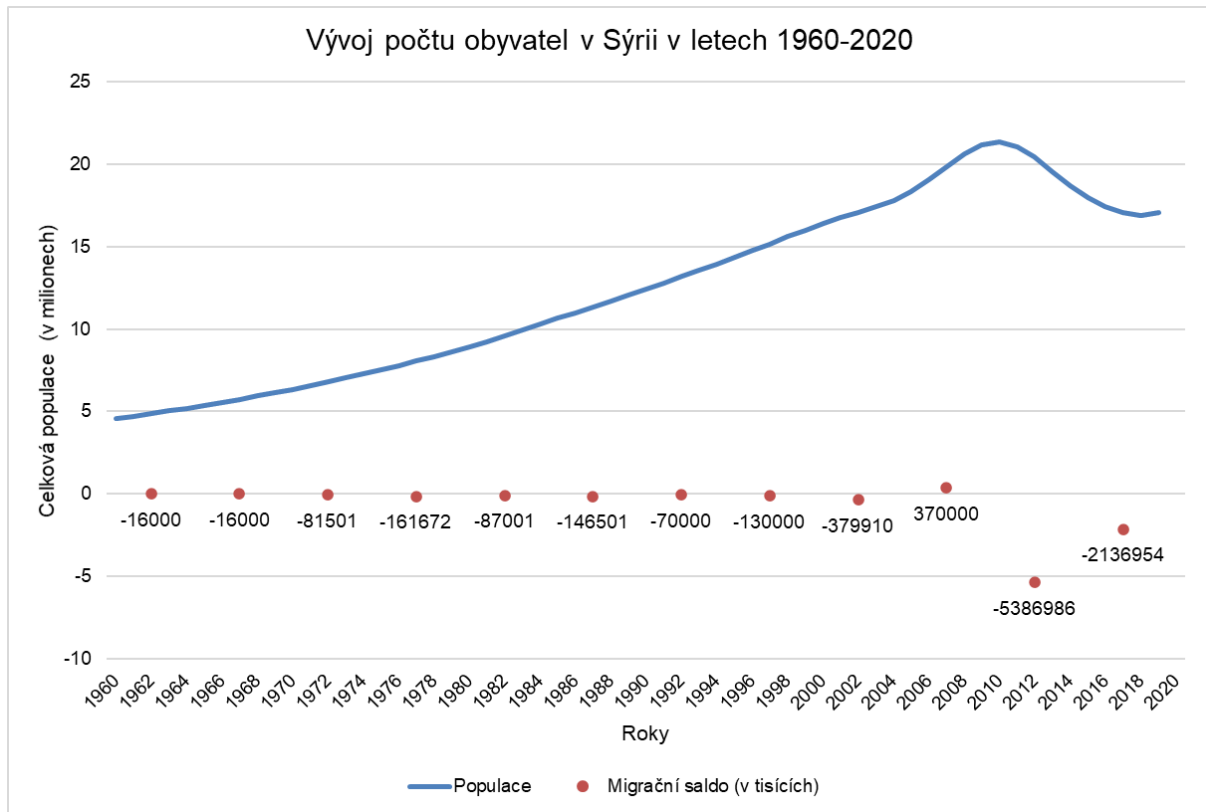

Obrázek č.1: Topografická mapa Syrské arabské republiky (One World–Nation Online)

Syrská arabská republika je stát v jihozápadní Asii, který se řadí k zemím Blízkého východu. Sousedí s Libanem, Izraelem, Jordánskem, Irákem, Tureckem a námořní hranice sdílí s Kyprem. Se svou rozlohou 185 000 km² je více než dvojnásobně větší než Česko. Hlavním městem je Damašek, který je jedním z nejstarších měst na světě (Bahbouch 2005). Oficiálním jazykem Sýrie je arabština, ale nalezneme zde i obyvatelé mluvící anglicky, francouzsky, kurdsky, arménsky a aramejsky. Tato bývalá francouzská kolonie vznikla jako samostatný stát v roce 1946. Sýrie je domovem mnoha etnických a náboženských skupin, včetně Kurdů, Arménů, Asyřanů, Drúzů a křesťanů (One World–Nation Online).

4.2. Obyvatelstvo

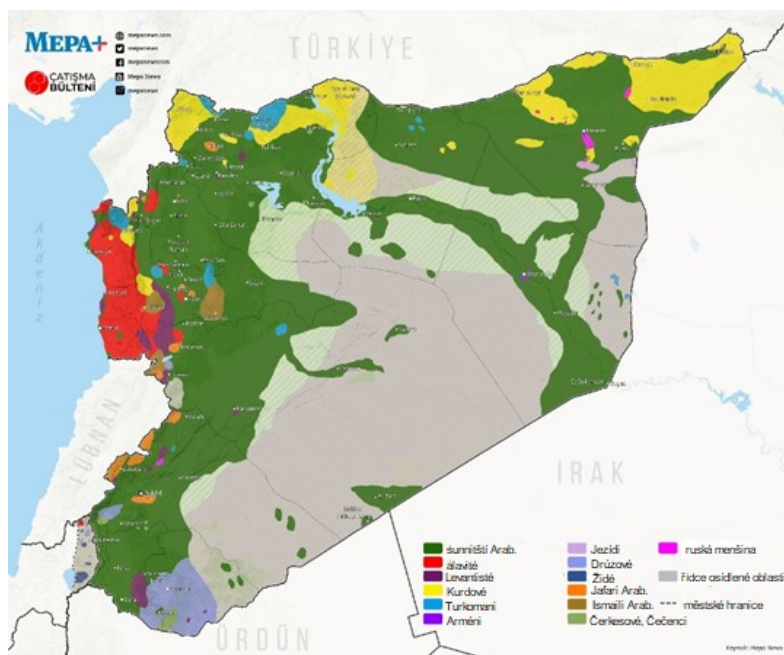
Vzhledem k válečné situaci v Sýrii jsou data o populaci a ekonomice spíše jen odhadem. V různých organizacích se jednotlivé údaje liší. Byla vybrána data, která se pohybují zhruba uprostřed této odhadové osy.

Obrázek č.2: Vývoj populace a migračního salda v Sýrii v jednotlivých letech (WB 2021)

Počet obyvatel v Sýrii se k roku 2020 odhaduje přibližně na 17 miliónů, což je zhruba o 3 milióny osob méně než v roce 2010 (viz obrázek č.2). Od 60. let minulého století počet obyvatel v Sýrii pozvolna narůstal až do roku 2010, kdy měla Sýrie údajně největší počet obyvatel (21 362 529 obyv.) a s tím související i největší migrační zisk. Následný pokles obyvatel v Sýrii jistě souvisí s tzv. arabským jarem a stále aktuální občanskou válkou. Od roku 2012 v Sýrii začíná největší migrační úbytek obyvatelstva (přes 5 miliónů osob), což nám naznačují záporná čísla migračního salda v grafu. V posledních dvou letech se počet obyvatel stabilizoval (WB 2021). Do roku 2050 se odhaduje, že by Sýrie mohla mít až 33 000 000 obyvatel. V Sýrii se také zvyšuje trend urbanizace. Obyvatelé se převážně koncentrují v oblastech pobřeží, úrodného pásu mezi Aleppem a Hamá, v údolí řeky Eufrat a v metropoli Damašku. Nejlidnatější Aleppo a hlavní město Damašek jsou v Sýrii jediná města s více než milionem obyvatel (The World Factbook 2021).

4.3. Etnicko-náboženské složení

Obrázek č.3: Etnicko-náboženské složení Sýrie (Mepa news 2019)

Sunnitští muslimové tvoří zhruba 74 % sýrské populace. Šiitští muslimové tvoří zhruba 13 % obyvatelstva (alavité a ismáličtí). 10 % obyvatelstva tvoří křesťané a zbylé 3 % Drúzové, Židé a ateisté. Oficiální sýrské sčítání obyvatel nepokrývá náboženské vyznání ani etnický původ, proto jsou tyto informace spíše odhadem (The World Factbook 2021). Jak vyplývá z předešlého textu, převažujícím náboženstvím je islám. Druhým nejzastoupenějším náboženstvím je křesťanství. Specifické demografické údaje o Sýrii nejsou spolehlivé, jelikož některé menšinové skupiny jsou definovány především náboženstvím, jiné etnickým původem a další mohou být nedávnými přistěhovalci (MGR 2018).

Jak můžeme vidět na obrázku č.3, obyvatelstvo v Sýrii se skládá především ze sunnitských Arabů. Druhou největší skupinou jsou alavité. Je to odnož šiitské větve islámu, ale mnozí šiité je neuznávají. Alavité nemají mešity, nedodržují ramadán, pijí alkohol a ženy mají větší svobodu než sunnitské muslimky. Žijí především v Sýrii, Turecku a Libanonu. Dalšími početnými skupinami jsou Levantisté a Kurdové. Levantisté jsou etnikum pojmenované podle oblasti východního pobřeží Středozemního moře. Jsou to arabsky mluvící křesťané. Kurdové jsou blízkovýchodní národ, který usiluje o nezávislost a svůj vlastní stát. Žijí především v oblasti Turecka, Íránu, Iráku a Sýrie (Netrval 2017). Drúzové se v 11. století oddělili od šiitské větve islámu. Je to značně uzavřená komunita, do které je těžké proniknout (Žonca 2010). Jezidí jsou etnicko-náboženská skupina ke které se hlásí především Kurdové ze severního Iráku.

V Sýrii je malý počet Jezídů, který se v průběhu let stále snižuje, a to především díky asimilaci k islámu. V Sýrii také žijí etnické skupiny jako Arméni, Čerkesové a Turkomani. Čerkesové jsou uprchlíci, před ruskou invazí na severním Kavkaze ve druhé polovině devatenáctého století. Často se dostávali do konfliktů s Drúzy. V roce 1967 přišlo následkem vzniku Izarele o domov více než polovina čerkeské komunity. Turkomani v Sýrii jsou většinou sunnitští muslimové (MGR 2018).

4.4. Ekonomika

Ekonomika v Sýrii rychle rostla již od 30.let 20. století. Na přelomu 60. let minulého století se v Sýrii důsledkem nových zákonů přecházelo k socialistické ekonomice. V 70. letech, kdy se moci ujal Hafez-al-Assad, Sýrie dosáhla vysoké míry ekonomického růstu. Došlo k částečnému uvolnění soukromého podnikání a světový nárůst ceny z ropy vedl ke zvýšení produkce domácích rafinérií. Od poloviny 80. let se ekonomický rozmach Sýrie zhroutil v důsledku poklesu cen ropy, nižších příjmů z vývozu, suchu, ovlivňujícího kvalitu zemědělské půdy, poklesu remitencí pracujících a zahraniční pomoci (Collelo 1987). Bašár Asad při svém nástupu v roce 2000 sliboval otevření socialistické ekonomiky a zmírnění politických represí, ale tyto sliby nesplnil (Heritage 2021). Zrychlená liberalizace ekonomiky za vlády Bašára-al-Asada přinesla prospěch syrské vyšší třídě a zahraničním investorům, zejména státům v Perském zálivu a Turecku. To vše na úkor většiny syrského obyvatelstva, které bylo zasaženo inflací a stále rostoucími životními náklady. Zároveň Sýrie čelila rychlému demografickému růstu, poklesu produkce ropy a velkému suchu v letech 2007 až 2009 (Daher 2018).

V souvislosti s občanskou válkou od roku 2011 se ekonomika v Sýrii hluboce zhoršila. Podle odhadů poklesla mezi roky 2010–2017 o více než 60 %. Válečná situace zapříčinila mezinárodní sankce, rozsáhlé škody na infrastruktuře, zvýšení cen, klesající hodnotu syrské libry, nedostatek potravin, pohonných hmot aj. (WB 2021). Světová banka odhaduje kumulativní ztrátu HDP v letech 2011 až 2016 na 226 miliard USD. Rekonstrukce v oblastech kontrolovaných režimem bude stát odhadem 390 miliard dolarů (Heritage 2021). Nezaměstnanost v Sýrii k roku 2017 byla údajně 50 % (The World Factbook 2021).

4.5. Historický kontext

Civilizace v Sýrii je jednou z nejstarších na světě. Dávná kolébka civilizace, Mezopotámie, se rozkládala na území dnešního Iráku, Íránu, Sýrie a Turecka (Gill 2018). Dějiny moderního syrského státu souvisejí se vznikem samostatného syrského království 8. března 1920.

Království mimo jiné zahrnovalo také Libanon a Palestinu. Na mírové konferenci po I. světové válce se však přerozdělila Osmanská říše a při vytyčení hranic nových států se nedbalo na etnicko-náboženské složení oblastí. Anglie obsadila Egypt, Palestinu, Jordánsko a Irák. Francie dostala území Libanonu a Sýrie. V roce 1939 došlo k oddělení Libanonu. Vznik samostatné Sýrie se datuje k 17. dubnu 1946 (Bahbouh 2005).

V roce 1950 Adib aš-Šišaklí uspořádal v Sýrii vojenský převrat a vytvořil diktaturu, která trvala do roku 1954. V roce 1956 se k moci dostala vláda spolu se stranou Baas¹. První Baasisté propagovali tzv. panarabskou identitu (Kramer 1993). V roce 1958 byla vytvořena Sjednocená arabská republika, což byla unie s Egyptem (Daniel 2020). V Sýrii vznikl velký odpor k této unii a důsledkem převratu syrské armády v roce 1961 opět vznikla nezávislá Sýrie uznaná OSN. Dalším důležitým mezníkem syrské historie je 8. březen 1963, kdy se prostřednictvím puče vlády opět ujala strana Baas (Bahbouh 2005). V 60. letech proběhl boj mezi ideologickými křídly baasistické strany v Sýrii. V roce 1966 byli odstraněni pravicoví funkcionáři strany a k moci se dostali levicoví baasisté, jejichž hlavními představiteli byli Háfiz-al Asad a Saláh Džadíz. Tito dva představitelé po neúspěšné syrsko-izraelské válce svedli v roce 1967 boj o moc, ve kterém zvítězil Háfiz-al Asad (Daniel 2020).

Háfiz-al Asad započal tzv. korektivní revoluci a posunul baasistickou ideologii směrem k širšímu národně orientovanému projektu, který zahrnoval konzervativnější části společnosti, ale i podnikatelskou třídu (Daniel 2020). Postupně rostl odpor vůči straně a vytvářely se opozice, především z řad početně dominujících sunnitských muslimů. Brutálním činem Hafízovy vlády bylo krvavé potlačení povstání Muslimského bratrstva v roce 1982 v Hamá, které si vyžádalo několik desítek tisíc obětí. Co se týče zahraničních vztahů, s Asadovým nástupem se především zlepšil vztah se státy, které sdílely socialistickou politiku (Collelo 1987).

Bašár-al Asad se stal v roce 2000, po smrti svého otce Háfize-al Asada, novým syrským prezidentem. Z počátku se snažil reformovat autoritářský systém Sýrie, který zde byl od 60. –70. let minulého století. První kolo reform, nazývané Damašské jaro, mělo liberalizovat veřejnou sféru a uvolnit represe politickým oponentům strany Baas. To se kvůli odporu tradičních členů strany neuskutečnilo. Místa tradičních členů vlády nahradily podnikatelské elity přímo spojené s rodinou Asadů a osoby spojené s bezpečnostními službami. Tím

---

¹ Socialistická strana arabské obrody (Žaloudek 1999).

se ze Sýrie stala země s autoritářským režimem, který je podporovaný ekonomickými elitami profitujícími z neoliberální ekonomické politiky (Daniel 2019b).

4.6. Občanská válka v Sýrii

Tzv. arabským jarem jsou označovány revoluce probíhající od roku 2010 v arabských zemích na Blízkém východě a v Severní Africe. Účelem těchto revolucí bylo svrhnout autoritářské režimy, které často mají kořeny až do 50. let 20. století. Důvodů ke svržení těchto režimů je několik (korupce, zavražďování, neexistence oficiální opozice, cenzura, špatná ekonomika, nezaměstnanost, potravinové problémy aj.). První protesty začaly v roce 2010 v Tunisku a úspěšně skončily již v lednu 2011. Následně revoluce probíhaly v řadě dalších arabských států. Někde byly protesty poklidné a jinde násilné. V některých zemích se podařilo přejít k demokratickému režimu (Egypt, Tunis, Libye aj.), v jiných (Jemen, Sýrie aj.) je situace stále komplikovaná (Beránek 2013).

V Sýrii je v čele státu již 50 let rodina Asadů, která se řadí mezi alavity. Režim této vlády zakazuje skutečnou politickou opozici, nepovoluje svobodu projevu, shromažďování, vládne zde korupce a nejsou výjimkou ani různé vojenské procesy, mučení a celkové mizení obyvatelstva (Freedomhouse 2020). Popudem pro povstání syrského lidu proti režimu bylo násilné zatčení syrských chlapců, kteří napsali na veřejnou zeď heslo revoluce. Protesty se do konce března 2011 odehrávaly ve městech Damašek, Aleppo, Hamá, Homs a dalších, kde se protestující dožadovali demokratických reforem. Syrská vláda povstání násilně potlačovala. Příslušníci bezpečnostních složek často přebíhali na stranu povstalců a později vytvořili Svobodnou syrskou armádu (FSH). Vznikem této opoziční strany započala občanská válka (Netrval 2017).

Protesty v Sýrii v létě v roce 2011 sílily a zároveň sílila i režimní reakce. Nasadila armádu s těžkými zbraněmi a leteckými útoky. Ozbrojené a politické aktivity měla zajišťovat strana FSH a Syrská národní garda. Opoziční skupiny již v roce 2012 dokázaly ovládnout rozsáhlé oblasti syrského venkova a významné části velkých měst—Homs, Hamá, Damašek a Aleppo. V této době se také syrská armáda stáhla z kurdských oblastí. Kurdové postupně přebírali politickou kontrolu. V průběhu let se konflikt stával stále intenzivnějším a nabíral na síle i svou brutalitou vůči civilistům. Také se do něj zapojilo několik zahraničních aktérů. Katar, Saudská Arábie a Turecko dodávaly vojenský materiál opozičním skupinám. USA, Francie a Velká

Británie se postavily proti Asadovu režimu spíše politicky. Na Asadovu stranu se postavil Írán, Rusko a libanonské šíitské hnutí Hizballáh (Daniel 2019a).

Během let 2012-2013 došlo na straně povstalců k zesílení radikálně islamistických stran a k rozpadu opozičního hnutí. Na severu země získala významnou pozici Fronta an-Nusra, která navazuje na al-Káidu. V roce 2013 se od ní odštěpila skupina především zahraničních (převážně iráckých) džihádistů zvaná ISIS². Ta zahájila boj proti Asadovu režimu, ale i opozičním stranám a kurdským silám. Rychlý postup ISIS a hrozba genocidy menšiny Jezídů v severním Iráku donutili USA a jiné státy zahájit letecký útok proti ISIS. Díky této pomoci dokázaly kurdské jednotky následně dobýt ISIS držené oblasti v severní Sýrii. V létě 2015 se do konfliktu v Sýrii zapojilo i Rusko, které leteckými údery ubránilo klíčová režimní území před povstalcí. O rok později Turecko obsadilo území na severu Sýrie okolo měst Afrín a Džarábulus v reakci na postup kurdských milic (Daniel 2019a).

Zásah globálních mocností přinesl obrat ve válce. Díky USA ovládly severovýchodní Sýrii nově sdružené (podzim 2015) kurdské a arabské milice, zvané Syrské demokratické síly. Kurdové získali částečnou autonomii a také byl poražen ISIS v Sýrii. Naopak ruská podpora Asada pomohla k dobývání opěrných bodů opozice (například získání Aleppa ruskou syrskou armádou v roce 2016). Dnes většina Sýrie spadá pod Asadovu vládu. Severovýchodní oblasti jsou ovládané Kurdy a menší oblasti na severu jsou obsazeny tureckou armádou. Konflikty na území Sýrie jsou v porovnání s předchozími lety menší, ale stále nejsou ukončeny. Během války bylo více než 12 milionů syrské populace nuceno odejít ze svých domovů (Daniel 2019a).

Podle odhadů OSN celkový počet obětí překračuje 400 000. K lednu 2019 ze Sýrie údajně uprchlo více než 5 milionů osob. Mimo jiné hrozí, že aktivní či pasivní vnější vojenský zásah konflikt ještě prodlouží. Externí aktéři Írán, Izrael, Katar, Rusko, Saudská Arábie, Turecko a koalice v čele s USA, se k sobě stále více přibližují, čímž komplikují syrskou občanskou válku, zvyšují napětí konfliktu a případně tím mohou usnadnit oživení dalších teroristických skupin (CFR 2021). Nejvíce uprchlíků ze Sýrie se nachází v Turecku, Libanonu, Jordánsku a Německu. Ve válce byly použity chemické zbraně, brutální útoky na civilisty, mučení oponentů, bombardování civilistů a jiné nehumánní metody. Důsledky války, která ještě neskončila, mají již nyní celosvětový dosah. Evropa nedokáže efektivně řešit migrační vlnu syrských uprchlíků (Daniel 2019a).

---

² Islámský stát v Iráku a Šámu (Daniel 2019a).

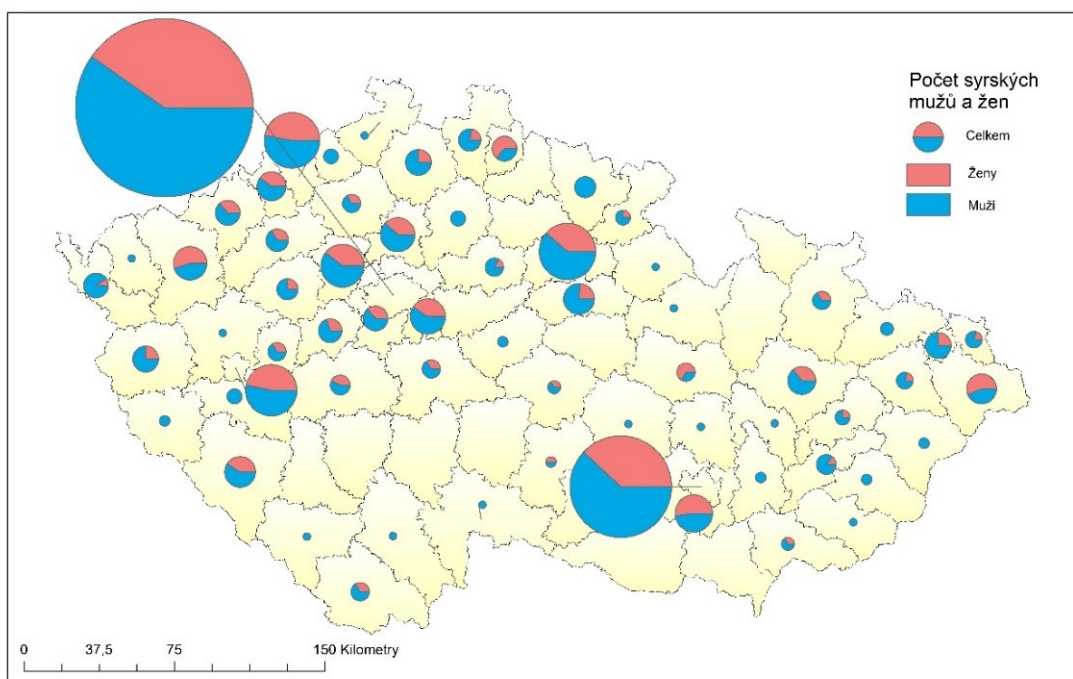
5. Analytická část

Tato část práce se již zabývá analýzou získaných informací z kvalitativního výzkumu. Analytická část je sestavena z pěti základních podkapitol sestavených z tematických okruhů, které byly využity v rozhovorech s respondenty. V jednotlivých podkapitolách je poukázáno na faktory, které mohou jednotlivé procesy, identity, vazby či postoje Syřanů v Česku ovlivňovat.

5.1. Syřané v Česku

5.1.1. Počet Syřanů v Česku a jejich prostorová diference

S výběrem destinace, v rámci mezinárodní či vnitřní migrace, mohou souviset etnické a sociální vazby imigrantů. Imigranti si vybírají destinace s vyšší koncentrací svých krajanů, jelikož si tím usnadňují adaptaci v novém prostředí. Důvody výběru „krajanského“ prostředí mohou být blízkost jazyka, možnost zaměstnání v rámci etnického podnikání, snazší dostupnost bydlení a přítomnost stejného etnika, které může chránit komunitu před diskriminací ze strany majority (Jánská, Bernard 2015).

Obrázek č.4: Rozmístění osob se syrským občanstvím podle pohlaví v jednotlivých okresech v Česku k 31.12. 2020 (MVČR 2021).

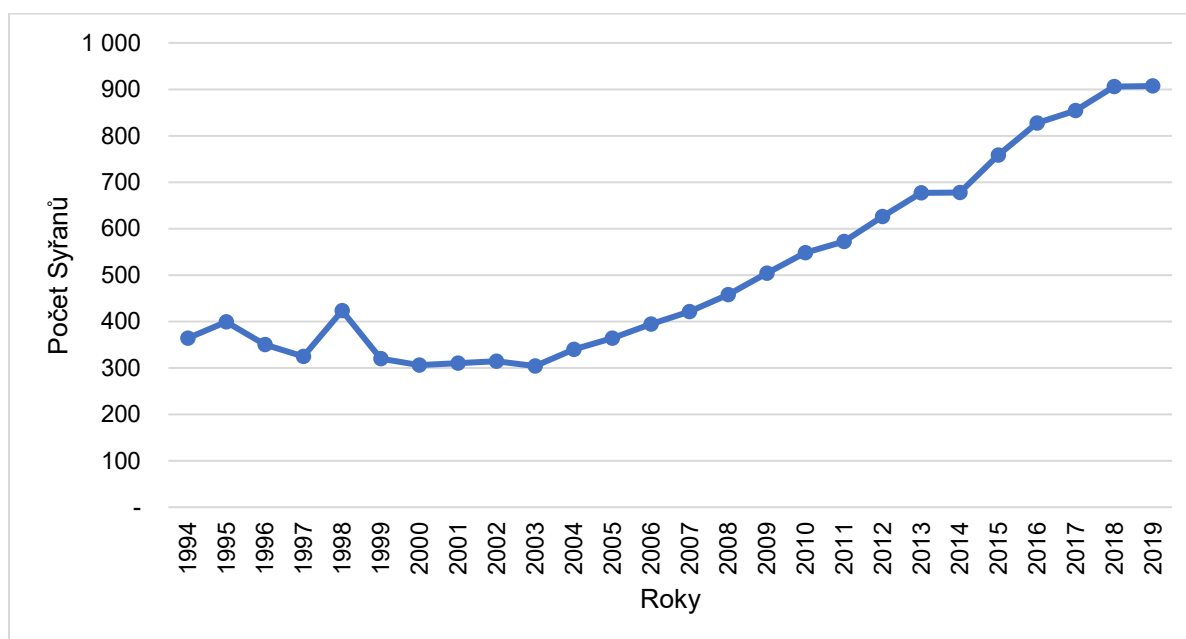
Obrázek č.4 ukazuje rozmístění osob se syrským občanstvím podle pohlaví v jednotlivých okresech v Česku. Podle dat MVČR k 31.12. 2020 na území Česka bylo 1 353 osob se syrským občanstvím, z toho 514 žen a 839 mužů (MVČR 2021). Tyto osoby mají v Česku azyl, trvalé či přechodné bydliště. Je však důležité si uvědomit, že jsou zde zobrazeny pouze osoby se syrským občanstvím. Data ohledně počtu osob v Česku se syrským původem nejsou k dispozici. Syřané se Česku koncentrují především ve velkých českých městech. Nejvíce jich obývá okresy Hl. město Praha a Brno-město. Vyšší počet Syřanů v okresech Hradec Králové je nejspíše ovlivněn existencí tamějšího integračního centra pro cizince. Dále se vyšší počet Syřanů nachází v místech s pobočkami Organizace pro pomoc uprchlíkům–Praha, Brno, Plzeň, Ostrava a Hradec Králové (OPU 2021). Dalším okresem s větším počtem Syřanů jsou Teplice. Teplice jsou známy jako severočeské lázeňské město s vysokou klientelou osob z arabských zemí (Kramářková, Kostková, Jiráčková 2017). Data z MVČR (2021) dokazují, že počet osob z arabských zemí (Alžírsko, Jemen, Libanon, Turecko, Sýrie aj.) v tomto okrese je v porovnání s jinými okresy vyšší. Vzhledem k nízkému počtu Syřanů na území Česka působí jejich umístění na mapě rozprostřeně.

Respondenti se shodují, že osoby se syrským původem v Česku žijí především ve velkých městech. Respondenti mimo jiné také pocházejí z velkých syrských měst–Aleppo, Damašek, Hamá, Homs aj. Mnozí z nich uváděli jako důvod koncentrace Syřanů ve velkých českých městech právě podobné sídelní (městské) a sociální podmínky, jako ze kterých pocházejí. Co se týče odhadů ohledně počtu Syřanů o jejich komunitě, respondenti se již v odpovědích lišili. Zhruba polovina z nich odhadovala počet osob se syrským původem v Česku okolo jednoho až dvou tisíc, což by teoreticky odpovídalo skutečnosti. Ostatní respondenti buďto řekli počet osob příliš nízký „Podle mě jich nebude víc než 400–500. Jen v Brně jich bude asi 190.“ –R.O. anebo několikanásobně vyšší. Respondentka N.E. odhadovala: „20 Tisíc. Ale to jsem asi přestřelila (smích).“ To by mohlo mnohé vypovídat o jejich povědomí syrské komunity. Většina respondentů přiznala, že se o jiné Syřany příliš nezajímají, a proto jejich počet v Česku především odhadovali.

Z výpovědí respondentů není patrné, zda zvolili dané místo bydliště z důvodu sociálních či etnických vazeb. Nezdá se, že by si respondenti vybírali destinace s vyšší koncentrací svých krajanů (Jánská, Bernard 2015). Jako důvody svého místa bydliště uváděli spíše ekonomické motivy. Nenašel se výrazný rozdíl mezi výpověďmi vzhledem k věku, náboženství nebo délce pobytu v Česku.

5.1.2. Historie migrace Syřanů v Česku

Teorie migračních sítí bere v úvahu, že migrační toky se odehrávají v rámci sociální interakce, ve kterých je migrant aktivním subjektem. Teorii migračních sítí doplňují „push – pull“ faktory. V posledních letech jsou aspekty sociálních sítí migrantů transformovány do transnacionálních teorií. Právě push – pull faktory mohou mít zásadní vliv na utváření již zmíněné transnacionální teorie (Drbohlav, Uherek 2007). V případě Sýrie mají v posledních letech velký vliv politické faktory (Čerňanská 2018).

Obrázek č.5: Počet osob se syrským občanstvím na území České republiky v jednotlivých letech, bez azylantů (ČSÚ 2021)

Jak můžeme vidět na obrázku č.5, počet osob se syrským občanstvím od 90. let 20. století průměrně stoupá. Imigraci Syřanů můžeme rozdělit na tři vlny. První se odehrává od 60. let minulého století až do roku 1989. Další vlnou bychom označili období od roku 1990–2010, kdy se nijak extrémně nezvýšil počet syrských občanů v Česku. Poslední vlnou je období od roku 2011 dodnes.

Imigrace Syřanů do Česka má svůj základ již v 60. letech minulého století, kdy na základě Kulturní dohody mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Syrské arabské republiky měli Syřané možnost získat stipendijní studijní pobyt na českých vysokých školách. Tato bilaterální rámcová smlouva zajišťovala spolupráci těchto dvou států na poli kultury, školství, vědy a zpravidla také mládeže a sportu. Tyto smlouvy byly obnovovány až do revoluce 1989 (MZV ČR 2018). Většina respondentů potvrzuje, že příčiny imigrace jich samotných či

jejich příbuzných do Česka byly v minulém století především studijní důvody. „*Důvodem emigrace Syřanů do Česka v 70. letech byly skvělé vztahy mezi Českem a Sýrii. Otec sem v těchto letech přijel studovat.*“ –D.I.

Někteří z nich se po studiu vrátili. S.U. sděluje „*Táta zde studoval a pak se přestěhoval zpět do Sýrie. Během studií si zde našel mámu. Do Sýrie se stěhovali oba.*“ Jiní zde zůstali, našli si práci a případně i manželku. Studijní stipendia dle výpovědí využívali především muži. Mnoho Syřanů se do Česka dostane díky studijním vizům nebo se stěhují za příbuznými. Respondent R.O. dodává „*Dříve sem 98 % Syřanů přijelo kvůli studiu. Za komunistů sem přijeli díky vzájemným vztahům. Většina z nich se vrátila a dost jich tu zůstalo. Dnes přijeli za těmi, kteří jsou už tady delší dobu. Za posledních 10 let se sem stěhují kvůli válce.*“

Je důležité si uvědomit, že studium může být v řadě případů pouze záminkou pro emigraci. Existuje spousta faktorů, které přiměly respondenty odejít ze Sýrie. Jedním z důvodů může být faktor politický. Respondent J.I. sděluje: „*Režim ve mně viděl nebezpečí. Byla náhoda, že jsem se sem dostal. Komunistická strana Sýrie měla dobré vztahy s tehdejším Československem. Obecně se Sovětským svazem a zeměmi bývalého východního bloku. Jednou za rok umožňovala výběrové řízení. Musela jste splňovat spoustu kritérií (prospěch, politická angažovanost). Úspěšně jsem tím vším prošel. Vybírali, kam pojedou studovat. Tak mi vybrali Československo. Byl bych rád za cokoli.*“ – J.I.

Dalším důvodem migrace mohou být i náboženské faktory „*Pro mě je to lepší, tady se cítím dobře. Lidé jsou tu svobodní, otevření. Moje rodina jsou muslimové, sunnité. Nejsem s nimi moc v kontaktu. Máme spolu problémy z různých důvodů, náboženství je jedním z nich. Hodně Syřanů zde někoho zná. Lidé ze Sýrie sem jezdili studovat v minulém století a už tu zůstali. Tak se stěhují mladí za nimi.*“ – F.O.

V posledních letech je nejčastější příčinou imigrace Syřanů do Česka občanská válka v Sýrii. Tudíž imigranti ze Sýrie jsou ovlivněni především push faktory. Za Syřany, kteří do Česka úspěšně imigrují, se často stěhují rodinní příslušníci. „*Já jsem se přestěhoval kvůli válce. Pak zamnou přijela rodina.*“ – T.A.

Respondenti, či jejich příbuzní, kteří do Česka přijeli před rokem 2011, uváděli jako důvody především ekonomické motivy. Respondenti, kteří imigrovali do Česka v posledních deseti letech, uváděli jako důvod především politické faktory způsobené ozbrojeným konfliktem v Sýrii. Avšak toto vymezení příčin imigrace Syřanů do Česka je velmi obecné, jelikož se

jednotlivé faktory mohou vzájemně překrývat. Ze stejného důvodu zde nebyl nalezen výrazný rozdíl mezi respondenty různého náboženského vyznání. Za respondenty, kteří do Česka úspěšně imigrovali, se často stěhuje jejich rodina ze Sýrie. To vysvětluje teorie migračních sítí. Migrační sítě spojující migranty v cílových zemích s jejich původní domovinou příbuzenskými či přátelskými pouty, mohou být jednou z příčin imigrace dalších Syřanů do Česka (Drbohlav, Uherek 2007).

5.2. Identita Syřanů

V tzv. „boji o identitu“ je rozpor mezi tím, jak jiní osobu identifikují a tím, jak se osoba chce identifikovat sama (Báčová 2008). To, že jsou v této práci Syřané definováni jako Syřané, neznamená, že se tak sami identifikují. Na otázku, zda se cítí být Čechy či Syřany, odpovídali respondenti velice různorodě. Vnímání identity respondentů lze rozdělit do několika dimenzí – kulturní, národní, etnická a regionální. U některých respondentů již vidíme náznaky transnacionální identity, jelikož tito respondenti mají vybudovaný vztah k zemi svého původu i ke své nové zemi. Transnacionální identita imigrantů nadnárodně propojuje lokální, národní, etnické a náboženské identity (Szaló 2007).

Kulturní identitu bychom našli u respondentů, kteří se identifikovali především jako Arabové či Evropané. *„Nikdy jsem se necítil jako Syřan. Necítím se hluboce být Čechem, ale k Česku mám blíže než k Sýrii. Spíš se cítím být Evropanem. Nejsem si jistý, že mě lidé uvidí někdy jako pravého Čecha.“* – F.O. Tito respondenti se přednostně identifikují s kulturou, která jim je nejbližší a je specifická pro určitý region. *„To nemůžu úplně říct. Pořád mám výchovu z té strany jako Arabka. Máme úplně odlišnou kulturu.“* – L.U.

Avšak identity respondentů vzhledem ke příslušenství ke skupině různě prolínají či vrství. *„Vyrůstal jsem tady, ale zase mám tu arabskou kulturu. Cítím se tak půl napůl. „Poevropštělý“ Syřan.... Cítím se spíš asi jako Pražák teď, trávím tu víc času. Záleží, jak dlouho tady kdo žije. Když jsem tu odmala, tak to bude jiný, než kdybych se tu narodil.“* – M.A.

Někteří respondenti se spíše identifikovali pomocí národní identity. Ta se především spojuje s geografickou polohou a můžeme ji vnímat jako pozitivní vztah jedince k národu (Vlachová, Řeháková 2004). *„Vlastně se cítím víc jako Čech. Podle mě sem víc zapadám než v Sýrii. Když jsem byl v Sýrii, necítil jsem se tam dobře, je tam plno nenávisť...Jsem homosexuál, a to v Sýrii není přístupné. V Česku to nikomu nevadí. I tím že nejsem příliš věřící křesťan, je pro mě Česko lepší.“* – C.E.

Někteří respondenti, kteří se zde narodili, se cítí být spíše Čechy, jelikož je jim české prostředí bližší a jejich vztah k Sýrii již není tak silný. „*Jsem spíše Česka. Skoro celý život žiji zde. Já mluvím arabsky asi jako pětiletá. Mám problém s arabštinou. Je to asi hodně individuální.*“ – G.U. Některí si myslí, že vliv na identifikaci může mít mimo jiné výchova „*Spíše Čech. Většinu života žiji tady. Záleží na těch jedincích. Ti, co tolik nemají vazby k Sýrii, se cítí být Češi spíš. Nedá se to rozdělit podle náboženství, ale podle výchovy (uzavřená /otevřená rodina).*“ – H.A. Dle Eriksona (2002) mají velký vliv na formování identity u dětí mají rodiče. Z hlediska tvorby identity je však nejdůležitější období 12.–20. roku života, kdy je pro jedince velice důležité, jak na něj pohlíží společnost (Erikson 2002).

U některých respondentů se prolíná identita etnická, kulturní i národní. Některí respondenti vnímají identifikaci jako nepodstatnou, jelikož pociťují sounáležitost s více identitami. Zároveň pociťují jako těžké, uniknout právě této identitární kategorizaci zvenčí (Eriksen 2007). Toto tvrzení potvrzuje respondent J.I. „*Kolik jazyků umíš, tolikrát jsi člověkem. Zažil jsem život v Sýrii. Jsem v mnoha zemích jako doma. Cítím se být jako doma i v Kurdistánu (Irák, Turecko, Írán), kde jsou Kurdové. Jsou mi příjemní. Kde je arabština, je to fajn. Ale platí to i pro Česko. Strávil jsem tu většinu života. Jsem Kurdem, Evropanem, Čechem i Syřanem. Já si myslím, že tyhle pojmy, stejně jako nenávistný chování pominou, že už to tu nebude. Podle arabského přísloví je to takhle: Kde se ti líbí, tam je tvůj domov. Měly by se spojit státy, které budou hlavně založené na vztahu člověka ke státu. Národnostní příslušnost bude až na dalším místě. Je tu spousta etnických i náboženských sporů, které nás ničí.*“

Někteří respondenti preferují identifikaci spíše regionální. V této souvislosti je tím myšleno konkrétní město. „*Spíš tak napůl, jelikož tu žiji dlouho. Ale asi se cítím být Brňanem. V Praze žiji chvíli, půl roku.*“ – S.U. Některí respondenti zvolili pro svou identifikaci konkrétní město, jelikož o své identitě takto nepřemýšlí „*Nemůžu to zatím posoudit. Nevím, co odpovědět, nemám čas úplně přemýšlet o Sýrii. Mám tu hodně věcí na práci. Jsem zde zvyklý, žiji normálně jako ostatní. Mám málo kontaktů v Sýrii. Jako Pražák už se nejspíš cítím. Já přijel pozdě, už mi bylo 34. Nebylo to málo.*“ – T.A.

Respondent B.A. připouští, že jednou se možná jako Čech bude cítit, čímž potvrzuje konstruktivistický směr pojetí identity. Ten reprezentuje identitu proměnlivou, konstruovanou a neustále obnovovanou (Báčová 2008). „*Jako Čech se necítím, jsem Syřan, možná za pár let se to změní. Ale můžu říct, že jsem Pražák, po těch 5 letech pobytu zde znám Prahu velmi dobře. Možná když se budu učit více češtinu, budu se cítit jako Čech, ale těžko říct.*“ – B.A.

Někteří respondenti vnímají národní či etnickou identitu jako něco vrozeného. Neidentifikují se jako Češi, jelikož nemají český historický původ. „*Sýrie je krásná. Čech nemůžu být nikdy, možná až moje pravnouče, protože Češi mají kořeny historické. Jsem přesně napůl. Jak miluji Sýrii, tak miluji Česko... Cítím se být Brňan. Někteří Syřani, kteří už jsou Češi, se snaží zapomenout na Sýrii. Někteří, i když tady žijí, pomáhají Sýrii.*“ – D.I.

A někteří respondenti se neidentifikují vůbec. To může být způsobené tím, že neuznávají kategorizování lidí do určitých skupin. „*Asi se cítím být víc jako Čech, ale jinak se cítím být zrovna tím, na čí straně mám emoce...Jsem normální člověk, neidentifikuji se. Hlídám si, abych byl nad věcí. Nemám rád, když se někdo identifikuje jako vlastenec.*“ – P.I.

Můžeme vidět, že identita se opravdu mění v průběhu času, čímž se potvrzuje již zmiňované „slabé“ neboli konstruktivistické pojetí identity (Báčová 2008). Výpovědi respondentů dokazují, že není podstatné mít občanství nebo společný historický původ určitého státu, aby si mohli k tomuto státu vybudovat vztah. Respondenti se identifikují s tím, co je jim nejbližší, ať už je to kultura, stát, konkrétní místo, náboženství či etnikum. Někteří pociťují sounáležitost s více kulturami, státy či etniky. U těchto respondentů můžeme sledovat prvky transnacionální identity. Nebyl zde nalezen žádný faktor, který by vysvětloval identifikaci respondentů. Lze říct, že identita respondentů je tvořena silně individuálně.

5.3. Komunita Syřanů v Česku

Tato podkapitola se zabývá soudržností syrské komunity v Česku. Míra integrace totiž může být spojena s tvorbou transnacionální identity. Transnacionální vazby mohou být výsledkem rozšiřování vazeb dobře začleněných jedinců. Souběžné utváření či udržování transnacionálních vazeb může být pro migranta výhodou, jelikož může být začleněný do české společnosti a zároveň si udržovat transnacionální vztahy (Jirka 2016). Klíčovou roli v integraci hraje strukturální asimilace. Ta se vyznačuje navázáním sociálních neformálních kontaktů mezi imigranty a majoritní společností na úrovni primárních skupin. (Gordon 1964, cit. v Bernard, Mikešová 2014, s. 4). Mezi faktory integrace podle teorie segmentové asimilace patří mimo jiné charakteristika imigračních komunit např. soudržnost komunit (Bernard, Mikešová 2014).

V minulosti na území Česka existovala oficiální syrská organizace *Svaz syrských studentů ČR* (původně *Svaz syrských arabských studentů v ČSSR*). Tato organizace vznikla v 60. letech minulého století (Hannová 2014). Syrští studenti, kteří přicházeli do bývalého socialistického Československa, vytvořili základ syrské komunity v Česku. „*Oficiálně zde byl Svaz syrských*

studentů. *Byl jsem nějaký čas předseda. Asi před čtyřmi roky to bylo ještě aktivní, ale lidé se lišili ohledně názorů na válku v Sýrii. Tento svaz již nefunguje.*“ – D.I. Na sociálních sítích existuje skupina *Ruce pryč od Sýrie*, která je také prorežimně orientovaná (Ruce pryč od Sýrie 2021).

V Česku v současnosti působí dvě občanská sdružení, která se zabývají revolučním děním v Sýrii. Tím Syřané v Česku vytvářejí tzv. transmigrační sociální pole, které přesahuje nadnárodní rámec a pojí jejich přistěhovalecká místa s těmi původními. Soudobá podoba migrace, je příznačná sociálními sítěmi, praktiky a životními dráhy přistěhovalců, které v sobě zahrnují jak nové, tak původní domovy (Szaló 2007).

Těmito skupinami je *Iniciativa pro svobodnou Sýrii* a *Svobodná syrská komunita v Česku*. Oba tyto spolky vznikly v roce 2012 a jsou protirežimní. Cíle *Iniciativy* jsou sdružovat osoby žijící v Česku, které podporují osvobození Sýrie a nastolení demokratického režimu v Sýrii. Významnou část tohoto sdružení tvoří Kurdové, kteří jsou dle předsedy tohoto svazu lépe stmelení než Syřané (Mareš, Murad 2013). J.I., který je spoluzakladatelem *Iniciativy*, sděluje, že toto sdružení již v současnosti moc nefunguje. *Svobodná syrská komunita v Česku* je tvořena z bývalých členů *Iniciativy* (Mareš, Murad 2013). Tato sdružení mají své stránky na sociálních sítích, avšak nelze je pokládat za vyloženě syrské komunity/skupiny v Česku. Jsou to veřejné skupiny jejichž členy jsou i osoby, které nemají syrský původ či nežijí na území Česka. Obě tyto skupiny jsou přístupné pro osoby různého náboženského vyznání a etnického/národnostního původu (سورية الحرة في تشيكيا) Syrská svobodná komunita v Česku, *Iniciativa pro Svobodnou Sýrii* (مبادرة من أجل سوريا الحرة).

Podle výpovědí respondentů je patrné, že čeští Syřané mezi sebou mají vzájemné vazby, avšak nepřilíživě silné. Vztahy s osobami syrského původu v Česku udržují spíše s rodinnými příslušníky nebo s několika jinými syrskými rodinami.

Mladší³ respondenti syrskou komunitu nevyhledávají. Většina z nich si ani není vědoma existence nějakých skupin či sdružení. „*Nezajímáme se. V okolí máme asi čtyři syrské rodiny, se kterými se vidáme, ale jinak máme české přátele.*“ – G.U. Respondenti narození v Česku dle výpovědí mají především české přátele.

Respondenti, kteří jsou v Česku jen několik let, také neznají žádné syrské organizace či skupiny. A udržují vztahy s více národnostními skupinami. „*Neznám žádnou. Možná jsou na*

---

³ Mladšími respondenty jsou nazývány osoby do 30 let. Starší respondenti jsou myšleny osoby od 30 let.

Facebooku nějaké skupiny, ale nejsem v nich. Mám zde asi 2 kamarády ze Sýrie. Jinak znám lidi z Palestiny. Bavím se převážně s Čechy, Rusy a Vietnamci.“ – C.E.

Starší generace respondentů je či byla součástí některých sdružení, ale ta údajně již v současnosti nejsou už příliš aktivní. Jako oficiální organizaci také někteří respondenti jmenovali syrskou ambasádu neboli *Velvyslanectví syrské arabské republiky v Praze*, ale to spíše z důvodu, že jsou si vědomi jeho existence.

Někteří respondenti vyznávající islám dodávají, že vyhledávají spíše arabskou než syrskou komunitu. „*No dřív jsem znal nějaký organizace. Dřív tu byl jakoby azyl pro Syřany. Jsem spíš v arabských skupinách.*“ – M.A.

Dle výpovědí respondentů syrská komunita v Česku byla aktivní především v bývalém Československu. Aktivní byl právě již zmíněný *Svaz syrských studentů*. V posledních letech syrské skupiny již příliš nefungují. Jedním z důvodů je i odlišný názor na aktuální válečnou situaci v Sýrii. „*Tady se posledně formovaly nějaké organizace a komunity, spíše politické, co souvisely s povstáním v Sýrii. Dříve existoval Svaz syrských studentů. Iniciativa, Svobodná syrská komunita tam byla. Ale u té Iniciativy jsou Češi i Syřani. Možná jsou i jiné organizace o kterých nevím, možná už teď moc nefungují. V poslední době už toho moc není.*“ – S.U.

Lze říct, že syrská komunita v Česku není příliš sdružená. Většina respondentů udržuje přátelské vztahy především s majoritní společností „*Mám české přátele, více české než syrské.*“ – J.I. Ale udržují přátelské vztahy také s jinými Syřany a jinými národnostními či etnickými skupinami. První generace syrských imigrantů, která v Česku žije více než 7 let, bez problému navazuje neformální vztahy s majoritní společností. Ještě lépe je na tom druhá a třetí generace Syřanů v Česku, která se dle výpovědí pohybuje téměř jen v české komunitě. Syřané, kteří v Česku žijí kratší dobu, navazují kontakty jak s majoritní společností, tak s více národnostními skupinami. Někteří respondenti vyznávající islám vyhledávají navíc arabskou komunitu, která je jim kulturně bližší. Syřané v Česku neprojevují znaky diasporické komunity, jelikož mají kladný vztah k českému prostředí (viz kapitola 5.2.) a nemají potřebu se více se svými krajany sdružovat. Syřané v Česku, kteří jsou součástí arabských komunit či syrských skupin v Česku orientovaných na politickou situaci v Sýrii projevují známky transnacionální identity. Transnacionální identita se projevuje spíše u starších respondentů.

5. 4. Vztah k domovu

Míra zájmu o Sýrii se u respondentů liší. Není zde výrazný rozdíl mezi délkou pobytu jednotlivých respondentů na území Česka, ale nacházíme zde rozdíly mezi jednotlivými respondenty podle věku⁴. Starší respondenti se oproti mladším aktivněji zajímají o situaci v Sýrii. „*Sledovat je málo, já tím žiji. Otevřená rána, která se snad zahojí. Už 14 milionu Syřanů přišlo o své bydliště.*“ – J.I.

Někteří respondenti se dokonce zapojují do česko-syrských projektů. Transnacionální vazby mohou být výhodou „*Udělal jsem teď business mezi Sýrií a Českem, aby se Česko podílelo na obnově Sýrie. Firmy, nemocnice, kultura, turistika, doprava. Vrátit se chci na návštěvu, ale budoucnost pro moje děti je zde v Česku. Vždy budu ale částečně Syřan.*“ – D.I.

Mladší respondenti sdělují, že informace mají především od svých rodičů, kteří situaci v Sýrii dle jejich názorů lépe rozumí a více se o dění v Sýrii zajímají. „*Zajímám. Mám tam většinu rodiny, mluvíme s nimi. Oni nám všechno řeknou.*“ – M.A. Ale obecně se o situaci v Sýrii, na rozdíl od starších respondentů, tolik nezajímají. Jedním z důvodů může být nezájem o politické dění, jak sděluje H.A. „*Není to o tom, že se nezajímám, ale nebaví mě ta politika...*“, nebo obecný nezájem o Sýrii, který jeví respondent F.O. „*Nezajímám se vůbec. Ani nesleduji zprávy.*“

Avšak obecný vztah k Sýrii je velice individuální. Respondenti, kteří Sýrii neberou jako součást své identity, ztrácí zájem se o ní jakkoli informovat. Toto tvrzení potvrzuje respondent C.E.: „*Teď zprávy moc nesleduji... Jsou věci, které mě dělají pyšným na Sýrii, ale moc nad tím nepřemýšlím. Neberu to úplně jako svou součást, že jsem Syřan. Hodně lidí žije i v jiných zemích s tím, že jsou pyšní Syřané. Já to tak nemám.*“

Dalším faktorem ovlivňující jejich vztah k Sýrii může být přímý kontakt. U respondentů, který nejsou v kontaktu se Syřany, klesá zájem se o Sýrii informovat „*Nemám čas. Moc to nesleduji. Jen když semnou o tom někdo mluví... S kamarády jsem v kontaktu, ale je jich málo... Mám české kamarády. Celou rodinu mám tady. Nejsem v kontaktu téměř s nikým ze Sýrie.*“ – T.A.

Nikdo z respondentů zcela nepřetrhl vazby ke své původní domovině, i když je někteří z nich omezily na minimum. Buďto v Sýrii žijí jejich rodinní příslušníci nebo tam mají přátele, se kterými jsou v kontaktu „*Máme tam rodinu. Pomáháme finančně, docela dost. Před pár lety*

---

⁴ Mladšími respondenty jsou myšleny osoby do 30 let a staršími od 30 let.

jsme posílali dost velký částky. Ty ceny jsou šílený teď. Kilo brambor stojí třeba 5 tisíc (KČ).“
– M.A.

Kromě sledování průběhu konfliktu se zajímají i ekonomickou situaci v Sýrii, která s válkou úzce souvisí. Mnozí respondenti poukazují na velkou korupci v zemi a na inflaci syrské libry, která za posledních deset let několikanásobně klesla v porovnání s americkým dolarem. Proto také většina respondentů posílá do Sýrie své rodině či známým peníze, oblečení, potraviny anebo finančně přispívá do různých humanitárních organizací. *„Máme tam strejdu. Tatka finančně pomáhá kamarádům. Existuje služba, kdy někomu nakoupíš potraviny odsud, pošleš jim to a oni neví, od koho to dostali. Inflace je tam obrovská. Arabský jídlo a jiný věci jim posíláme.“* – H.A.

V tomto kontextu můžeme částečně hovořit o tzv. remitencích, které jsou součástí mezinárodních migračních toků. Remitence mohou být finanční či naturální. Podle jedné z teorií jsou to převody od obyvatel jedné ekonomiky pro obyvatele ekonomiky druhé (Stojanov, Strielkowski, Drbohlav 2011).

Ani jeden z respondentů budoucnost v Sýrii již neplánuje. *„Mám sen minimálně navštívit Sýrii. Jelikož jsem byl v opozici již od 80. let, tak návštěva do Sýrie pro mě nese velká rizika (zatčení atd.). I bych chtěl se tam vrátit na delší dobu. Ale ne natrvalo, tady mám rodinu a vazby. Vše, co mám, mám v Česku.“* – P.I.

Většina z nich by chtěla Sýrii navštívit alespoň krátkodobě, pokud by to bylo možné: *„To je nejtěžší otázka. Neuvažuji nad tím. Ale upřímně nemyslím si, že se vrátím. V téhle situaci určitě ne. Určitě bych tam nedokázal trvale žít, ale umím si představit jezdit sem a tam. Ekonomické zázemí atd. mám tady. Třeba bych tam jezdil častěji na návštěvy (týdny). Kdyby spadl režim, tak bych tam možná přijal funkci, která by pomohla naší zemi.“* – R.O.

Respondenti si udržují jistý vztah k Sýrii, ať už se cítí být Čechy, Syřany, obojím anebo se neidentifikují ani s jedním. Každý z respondentů by minimálně krátkodobě chtěl Sýrii navštívit. Avšak i za předpokladu ukončení války, si nemyslí, že by se rozhodli v Sýrii žít trvale. Svou budoucnost momentálně vidí v Česku, kde také mají své ekonomické zázemí, rodinu a přátele. Dle výpovědí mezi sebou vytváří transmigrační sociální pole, které pojí jejich původní místa s těmi přistěhovaleckými, a to především díky rodinným vazbám (Szaló 2007). Někteří respondenti vytvářejí transnacionální ekonomické aktivity ve formě remitencí. Právě *push* –

pull faktory mohou mít u respondentů vliv na utváření transnacionální identity. Jelikož někteří respondenti uvádí ekonomické či politické faktory jako důvody bydlení v Česku.

5.5. Geopolitická orientace

Válečná situace, která je v Sýrii od roku 2011, je velice komplikovaná (viz kapitola 4). V této části praktické práce se objevuje nový faktor ovlivňující identitu (v tomto smyslu spíše politický postoj) Syřanů v Česku. Tím je náboženské vyznání respondentů.

Respondenti mají smíšené pocity ohledně války v Sýrii. Avšak z interview vyplývá, že válku označují jako devastující, beznadějnou a nekonečnou. *„Situace je bezvýchodná. Na jedné straně režim nemá zájem o politické urovnání, protože každé polit. urovnání které by změnilo strukturu moci v Sýrii, je pro režim nepřijatelný a znamenalo by pro něj konec. Na druhé straně ozbrojené a politické frakce opozice, které jsou islamistické a fundamentalistické, jsou v mých očích nástrojem Turecka.“* – P.I.

Respondenti vyznávající křesťanství se řadí spíše na stranu režimu: *„Na začátku války jsme jako křesťané byli nejdříve na straně vlády... Brali jsme to tak, že vláda Asada ochraňuje menšiny, jako jsme my. Více jsme se báli něčeho jiného než Asada. V jiných arabských zemích měli taky revoluce, slyšeli jsme, že křesťané nemají budoucnost. Báli jsme se, že ztratíme svobodu.“* – C.E. Což je logické vzhledem k baasistické socialistické politice, která je sekulární a pro náboženskou menšinu křesťanů v Sýrii přijatelnější. *„Rodina v Sýrii si bez rodiny v zahraničí nevede dobře. Nemají peníze. Já asi nejsem na žádné straně, možná spíš pro Asada...“* – H.A.

Naopak respondenti vyznávající islám jsou vesměs protirežimní. S.U. dodává: *„Obecně je to beznadějná situace pro většinu Syřanů. Nejde nalézt žádné řešení. Ti, co jsou pod vládou režimu tam mají velké ekonomické problémy. Je tam chudoba, nestabilita.“* Stejně tak tomu je ve válce v Sýrii, kde především sunnitští muslimové tvoří opozici.

Syrská občanská válka úzce souvisí se zahraniční politikou. Všichni respondenti mají negativní názor na intervenci jiných států, která je podle nich pro Sýrii devastující. *„Vnímám to jako okupaci, vlastně je to horší, okupant musí zajistit aspoň nějaké základní potřeby. Osud Sýrie není v rukou Syřanů. USA, Irán, Turecko rozhodují velmocí o osudu.“* – J.I.

Žádná z intervenujících zemí nemá podle respondentů kladný vliv na Sýrii. Většina respondentů si myslí, že by válka v Sýrii bez zasahování jiných států již skončila. *„Myslím si,*

že jo. Hlavně bez Ruska a Iránu. Lidé by se dostali k Asadovi bez těchto států. Už byl několikrát skoro konec, ale ruské stíhačky tomu zabránily“ – M.A.

U křesťanských respondentů se názory mírně lišily, ale většinou jako jeden z nejhorších zasahující států jmenovali Saudskou Arábii, která je mimo jiné striktně muslimská. *„Saudská Arábie a Katar. V Sýrii už to byl takový Libanon. Chtěli mu být hodně podobný.“ – H.A.*

Respondent D.I., který byl členem prorežimního Svazu syrských studentů v Česku, vnímá jako nejhorší stát v syrské válce USA. *„USA zasahuje, protože má zájem o ropu. Rusko chce přístup ke Středozemnímu moři. Chtějí tam stavět nové firmy. Sýrii budou muset vybudovat znovu, nejspíše Rusové a Číňané. 10 let už je Sýrie bombardována.“ – D.I.*

Protirežimní respondenti se shodovali na tom, že nejhoršími zasahujícími zeměmi jsou Rusko a Írán. *„Rusko a Írán. Největší nepřátelé pro celou tu oblast.“ – R.O.* Toto tvrzení doplňuje kurdský respondent J.I., který navíc vidí největšího nepřítele v Turecku: *„Írán v první řadě, a jejich prodloužená ruka ve formě cizinců. Rusko je na straně Asada, několikrát použilo právo veta v OSN. Turecko největší nepřítel Kurdů. USA pragmaticky pomáhají v čele B koalice v boji proti ISIS. S Kurdy založili lepší vojenskou spolupráci, díky tomu nebyla kurdská města tolik poničena válkou. Jako pro Kurda je to pozitivní, ale celkově je na nic, že se někdo míchá zvenčí. Trump a Turecko obsadili příhraniční města jako je Afrín... Nejhorší by bylo, kdyby se stáhly USA. Írán s Tureckem by to obsadily. Írán ovládá Damašek a Aleppo. Bohužel oni drží řešení.“*

Většina respondentů se shodla, že přímo v Sýrii nepomáhá žádný stát. *„Podle mě žádný nepomáhá. Nejlepší by bylo, kdyby si tento konflikt mohla Sýrie vyřešit sama.“ – B.A.* Když už dle respondentů Sýrii někdo pomáhá, tak jsou to humanitární organizace anebo státy, které přijímají uprchlíky. *„Možná z části Turecko, přijímá imigranty. Státy EU také přijímají (Švédsko, Německo). Organizace Červený kříž, poskytl autobusy a vlaky.“ – M.A.*

V tomto kontextu bylo nejčastěji kladně ohodnoceno Německo kvůli imigrační politice A. Merklové. Jako další stát bylo jmenováno Turecko, a to především ze strany muslimských respondentů. *„Nejvíce pomohla Syřanům Evropa a Turecko. Přijmuli nejvíce imigrantů. Pomáhali finančně a zdravotně. V Evropě nejvíce Německo a Švédsko.“ – R.O.*

Velká část respondentů také kladně ohodnotila Česko, a to především kvůli České ambasádě v Sýrii. Česko má jako jediný stát v Evropské unii stále otevřenou ambasádu v Sýrii. Na základě smluv chrání v Sýrii zájmy řady jiných evropských zemí a USA (Biben 2017). *„Česká*

republika hraje velkou roli v Sýrii, jako jediná ambasáda tam zůstala otevřená, je tam taková spojka.“ – H.A.

Respondenty lze rozdělit do dvou táborů. Jeden je prorežimní a druhý protirežimní. Prorežimní respondenti jsou především křesťané, kteří mimo jiné spolu s alavitskou rodinou Asadů, tvoří v Sýrii náboženskou menšinu. Naopak protirežimní respondenti jsou především muslimové. Kurdský respondent J.I. se také řadí na protirežimní stranu, což je vzhledem k charakteru válečného konfliktu v Sýrii logické. Co se týče názorů respondentů na zasahování ostatních států do syrského konfliktu, lze říct, že zcela odpovídají jejich pro či protirežimnímu postavení. Je možné, že s politickým postojem ohledně Sýrie souvisí jejich etnická či náboženská identita. Odlišný politický postoj ohledně války v Sýrii může také ovlivňovat soudržnost syrské komunity v Česku. Jak již bylo řečeno v podkapitole o oficiálních a neoficiálních syrských organizacích, některá syrská sdružení v Česku zanikla právě kvůli odlišnému postoji k syrskému válečnému konfliktu.

6. Závěr

Předložená bakalářská práce si dala za cíl prozkoumat základní podmíněnosti identit Syřanů v Česku a zjistit, zda je u nich vyvinuta transnacionální podoba identity.

V první části analýzy bylo popsáno geografické rozmístění Syřanů v Česku a historie migrace Syřanů na území Česka, respektive Československa. Syřané v Česku žijí především ve velkých městech. Dle výpovědí respondentů jedním z důvodů mohou být podobné sídelní (městské) a sociální podmínky, ze kterých pocházejí. Druhým důvodem mohou být ekonomické motivy. Nezdá se, že by si respondenti vybírali destinace s vyšší koncentrací svých krajanů, kvůli sociálním či etnickým vazbám (Jánská, Bernard 2015). Respondenti, kteří imigrovali do Česka před rokem 2011, uváděli jako důvody imigrace především ekonomické faktory. Respondenti, kteří imigrovali do Česka v posledních deseti letech, uváděli jako důvod především politické faktory způsobené ozbrojeným konfliktem v Sýrii. Avšak motivy k imigraci do Česka se u některých respondentů překrývaly. Za respondenty, kteří do Česka úspěšně imigrovali, se často stěhují jejich rodinní příslušníci ze Sýrie. Tento proces vysvětluje teorie migračních sítí (Drbohlav, Uherek 2007). Nebyly zde nalezeny výrazné rozdíly mezi jednotlivými generacemi respondentů. Spíše se jsou zde rozdíly mezi respondenty, podle období příchodu do Česka.

Druhá část analýzy byla zaměřena na výzkum identity Syřanů v Česku. Ta může být podmíněna jejich věkem, náboženským vyznáním, délkou pobytu v Česku, ale i výchovou, historickým původem, etnicitou, národností či jinými faktory. Výpovědi respondentů dokazují, že identita je podmíněna velice individuálně. Respondenti se identifikují s tím, co je jim nejbližší, ať už je to kultura (evropská, arabská), národ (Česko, Sýrie), region/lokalita (Praha, Brno) či etnicita (Kurdové). Někteří pociťují sounáležitost s více kulturami, státy či etniky. U těchto respondentů jsou náznaky vybudované transnacionální identity. Z výpovědí je patrné, že identita se opravdu mění v průběhu času, čímž se potvrzuje konstruktivistické pojetí identity (Báčová 2008). Transnacionální identita se projevuje do jisté míry u všech respondentů, avšak plně vyvinuta je především u starších respondentů. Většina respondentů si udržuje jistý vztah k Sýrii. Buď se zajímají o geopolitickou situaci ohledně Sýrie anebo jsou v kontaktu se svými známými či rodinami. Dle výpovědí mezi sebou vytváří transmigrační sociální pole, právě díky rodinným vazbám v Sýrii. Někteří respondenti vytvářejí transnacionální ekonomické aktivity ve formě remitencí. Syřané, kteří se v Česku narodili, již nemají takový vztah k Sýrii jako první generace migrantů. Transnacionální identita, nejen Syřanů v Česku, tedy může být ovlivněna prostředím, ve kterém vyrůstají. Dalším faktorem může být náboženské vyznání respondentů, jelikož

respondenti vyznávající islám mimo jiné vyhledávají arabskou komunitu, čímž propojují dvě odlišné kultury.

Poslední část výzkumu se soustředila na odhalení komunitního chování a rozdílnosti v geopolitické orientaci Syřanů v Česku. Dle výpovědí syrská komunita v Česku není příliš sdružená a ani aktivní. Většina respondentů udržuje přátelské vztahy především s majoritní společností, *ale má přátelské vztahy také s jinými Syřany a jinými národnostními či etnickými skupinami*. Syřané v Česku neprojevují znaky diasporické komunity, jelikož dle výpovědí respondentů, mají kladný vztah k českému prostředí. V Česku v současnosti jsou údajně aktivní dvě občanská sdružení, která se zabývají revolučním děním v Sýrii. Těmito skupinami je *Iniciativa pro svobodnou Sýrii a Svobodná syrská komunita v Česku*. Díky těmto skupinám Syřané v Česku vytvářejí transmigrační sociální pole. Mimo jiné odlišný politický postoj ohledně války v Sýrii může také ovlivňovat soudržnost syrské komunity v Česku. Respondenty lze rozdělit do dvou táborů. Jeden je prorežimní a druhý protirežimní. Prorežimní respondenti jsou především křesťané a protirežimní respondenti jsou především muslimové. Z výpovědí je patrné, že geopolitickou orientaci Syřanů v Česku může ovlivňovat jejich etnická či náboženská identita.

8. Zdroje literatury

- BÁČOVÁ, V. (2008). Identita v sociální psychologii. In J. Výrost & I. Slaměník (ed.), *Sociální psychologie*, Grada, Praha, 109–126.
- BAHBOUCH, Ch. (2005): *Sýrie. Dar Ibn Rushd*, Brandýs nad Labem–Stará Boleslav, 176.
- BERÁNEK, O (ed.) (2013): *Arabské revoluce: demokratické výzvy, politický islám a geopolitické dopady*. Academia, Praha, 304.
- BERNARD, J.; MIKEŠOVÁ, R. (2014): Sociální integrace imigrantů na rozhraní mezi dočasnou migrací a trvalým usazením. Sociologický ústav AV ČR, Praha, V.V.I., 1–25.
- DAHER, J. (2018): The political economic context of Syria's reconstruction: a prospective in light of a legacy of unequal development. Research Project Report. European University Institute, RSCAS/Middle East Directions 2018, 5, 25.
- DANIEL, O (2009): Virtuální primordialismus: transnacionální sítě a kulturní produkce diaspory (příklady Bosňáků a Kabyľů). *Sociální studia*, Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 1/2009, 109–122.
- DRBOHLAV, D. (2009): Terminologické, konceptuální a metodické pojetí zkoumané problematiky. In Čermák, Z.; Lachmanová, L.; Fassmann, M.; Drbohlav, D.: *Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu)*. Karolinum, Praha, 19–30.
- DRBOHLAV, D.; UHEREK, Z. (2007): Reflexe migračních teorií. *Geografie-Sborník ČGS*, 112, 2, 125–141.
- ERIKSEN, T. H. (2007): *Antropologie multikulturních společností*. Triton, Praha, 268.
- ERIKSEN, T. H. (2012): *Etnicita a nacionalismus*. Slon, Praha, 338.
- ERIKSON, E. H. (2002): *Dětství a společnost*. Argo, Praha, 390.
- FAIST, T. (2010): Diaspora and transnationalism: What kind of dance partners? In. Bauböck, R.; Faist, T. (eds.): *Diaspora and Transnationalism: Concepts, Theories and Methods*. Amsterdam university press, Amsterdam, 9–34.
- HANNOVÁ, D. (2014): Problémový elegáni. Arabští studenti v Praze v 50. a 60. letech 20. století. *AUC*, 2, 54, 105–125.
- HENDL, J. (2005): *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Portál, Praha, 408.

HENIG, D. (2007): Transnacionalismus. AntropoWebzin. 2007, č. 2–3, 94–103.

JAKOUBEK, M. (2020): „Etnické skupiny a hranice“ O základech studia etnicity a tuzemském míjení se s nimi. In. Budilová, J.L.; Eriksen H.T.; Haaland, G., Hroch, M.; Jakoubek, M.: Etnické skupiny, hranice a identity. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 9–27.

JÁNSKÁ, E.; BERNARD, J. (2015): Koncentrační, či dekoncentrační procesy? Faktory ovlivňující vnitřní migraci imigrantů v Česku. Geografie, 4, 120, 585–602.

JIRKA, L. (2016): Transnacionalismus a inkluze do majoritní společnosti: Neslučitelné perspektivy? Metodologická úvaha nad přístupy k migrantům/ Transnationalism and Inclusion into the Majority Society: Incompatible Perspectives? Methodological Consideration about Approaches to Migrants. Lidé města/Urban People, 1, 18, 75-97.

LINHART, J.; VODÁKOVÁ, A.; KLENER, P. (1996): Velký sociologický slovník 1. A–O. Karolinum, Praha, 512–513.

MAREŠ, M.; MURAD, M. (2013): Reflexe syrského konfliktu v České republice. Vojenské rozhledy, 3, 2013, 132–142.

NEDOMOVÁ, A.; KOSTELECKÝ, T. (1996): Národní identita. Sociologický ústav AV ČR, Národní knihovna České republiky, Sign. 54 D 102518, 37.

STOJANOV, R.; STRIELKOWSKI, W.; DRBOHLAV, D. (2011): Pracovní migrace a remittance: Současné trendy v době ekonomické krize. Geografie, 4, 116, 375–400.

STRAUSS, A.; CORBINOVÁ, J. (1999): Základy kvalitativního výzkumu-Postupy a metody techniky zakotvené teorie. Albert, Boskovice, 200.

SZALÓ, C. (2007): Transnacionální migrace-proměny identit, hranic a vědění o nich. CDK, Brno, 175.

VLACHOVÁ, K., ŘEHÁKOVÁ, B. (2004): Národ, národní identita a národní hrdost v Evropě. Sociologický časopis, 40, 4, 489–508.

ŽALOUDEK, K. (1999): Baas. Encyklopedie politiky. Libri, 600.

ŽONCA, M. (2010): Drúzové – následovníci excentrického chalífy. Český rozhlas, <https://plus.rozhlas.cz/druzove-nasledovnici-excentrickeho-chalifu-6647286> (cit. 27.2.2021).

9. Ostatní zdroje

BIBEN, M. (2017): Česká ambasáda zatím v Damašku zůstane, jako jediná z unie. Sbírá informace pro spojence, říká Zaorálek. Hospodářské noviny, Economia, a.s., <https://archiv.ihned.cz/c1-65690950-ambasada-zatim-v-damasku-zustane-jako-jedina-z-unie> (cit. 21.4.2021).

CFR (2021): Civil war Syria. Global Conflict Tracker, Council on Foreign Relations (Rada pro mezinárodní vztahy), <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/civil-war-syria> (cit. 1.4.2021).

COLLELO, T. (1987): Syria: A Country Study. Library of Congress, Washington, 334, https://www.loc.gov/resource/frdcstdy.syriacountrystud00coll_0/?st=gallery (cit. 30.3.2021).

ČERNÁNSKÁ, B. (2017): Migrace. Encyklopedie migrace <https://www.encyclopediaofmigration.org/migrace/> (cit. 4.4. 2021).

ČERNÁNSKÁ, B. (2018): Teorie push–pull vlivů na migraci. Encyklopedie migrace. <https://www.encyclopediaofmigration.org/teorie-push-pull/> (cit. 4.4.2021).

ČSÚ (2004): Metodologické vysvětlivky. Vývoj obyvatelstva v okresech a městech Středočeského kraje–1960 až 2003, Český statistický úřad, Praha https://www.czso.cz/csu/czso/13-2103-04--metodicke_vysvetlivky (cit. 4.4. 2021).

ČSÚ (2021): Cizinci v ČR podle státního občanství v letech 1994–2019 (k 31.12.). Český statistický úřad, Praha https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr (cit. 12.4.2021).

ČÚZK (2021): Soubor správních hranic a hranic katastrálních území ČR, Český úřad zeměměřičský a katastrální, Praha [https://geoportal.cuzk.cz/\(S\(yy0y0urqz5yrmtpobkf0u43\)\)/Default.aspx?mode=TextMeta&side=dSady_RUIAN&metadataID=CZ-CUZK-SH-V&mapid=5&head_tab=sekce-02-gp&menu=25](https://geoportal.cuzk.cz/(S(yy0y0urqz5yrmtpobkf0u43))/Default.aspx?mode=TextMeta&side=dSady_RUIAN&metadataID=CZ-CUZK-SH-V&mapid=5&head_tab=sekce-02-gp&menu=25) (cit. 27.2. 2021).

DANIEL, J. (2019a): Občanská válka v Sýrii (přehled). Encyklopedie migrace, <https://www.encyclopediaofmigration.org/syrska-obcanska-valka/> (cit. 27.2.2021).

DANIEL, J. (2019b): Režim Bašára Asada–podoba a struktura. Encyklopedie migrace, <https://www.encyclopediaofmigration.org/rezim-bassara-asada-podoba-a-struktura> (cit. 1.4.2021).

- DANIEL, J. (2020): Syrská strana Baas. Encyklopedie migrace, <https://www.encyclopediaofmigration.org/syrska-strana-baas/> (cit. 1.4. 2021).
- FREEDOMHAUSE (2020): Syria. Freedom in the world 2020, <https://freedomhouse.org/country/syria/freedom-world/2020> (cit. 1.4.2021).
- GILL, N. S. (2018): Ancient Syrian Facts, History and Geology: Syria From the Bronze Age to Roman Occupation. ThoughtCo, <https://www.thoughtco.com/ancient-area-of-greater-syria-121182> (cit. 28.2.2021).
- HERITAGE (2021): INDEX OF ECONOMIC FREEDOM: Syria. The Heritage Foundation, <https://www.heritage.org/index/country/syria> (cit. 10.2.2021).
- Iniciativa pro Svobodnou Sýrii مبادرة من أجل سوريا الحرة: Informace. In. Facebook (online) https://www.facebook.com/iniciativa.sy/about/?ref=page_internal (cit. 12.4.2021).
- IOM (2021): Key Migration Terms. UN migration. <https://www.iom.int/key-migration-terms#Migration> (cit. 4.4.2021).
- KELLER, J. (2017): Komunita. Sociologická encyklopedie, <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Komunita> (cit. 1.4.2021).
- KRAMER, M (1993): Arab Nationalism: Mistaken Identity. Martin Kramer on the Middle East, <https://martinkramer.org/reader/archives/arab-nationalism-mistaken-identity/> (cit. 1.4.2021).
- MRG (2018): Syria. World Directory of Minorities and Indigenous Peoples, Minority rights group international, <https://minorityrights.org/country/syria/> (cit. 27.2.2021).
- MEPA NEWS (2019): Syria ethnic and religious map, <https://www.mepanews.com/syria-ethnic-and-religious-map-31149h.htm> (cit. 23.2.2021).
- MZV ČR (2018): Kulturní dohody. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, Praha https://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/verejna_diplomacie/kultura_a_skolstvi/kulturni_dohody/index.html (cit. 12.4.2021).
- MVČR (2021): Cizinci 3. zemí se zaevidovaným povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 31.12.2020. Ministerstvo vnitra České republiky, Praha, <https://www.mvcr.cz/clanek/cizinci-s-povolenym-pobytem.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d> (cit. 20.2.2021).

NAKONEČNÝ, M (2020): Identita. Sociologická encyklopedie. Sociologický ústav AV ČR, V.V.I., <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Identita> (cit. 8.3.2021).

NETRVAL, D. (2017): Válka v Sýrii. PRAŽSKÝ STUDENTSKÝ SUMMIT, Asociace pro mezinárodní otázky, http://www.amo.cz/wp-content/uploads/2017/09/BGR_Syrie.pdf (cit. 27.2.2021).

ONE WORDL–NATION ONLINE: Syria–topographic map. The Nations Online Project, <https://www.nationsonline.org/oneworld/map/syria-topographic-map.htm> (cit. 10.2.2021).

OPU (2021): Kdo jsme? Organizace pro pomoc uprchlíků, <https://www.opu.cz/cs/kdo-jsme/> (cit.7.4. 2021).

Ruce pryč od Sýrie: Informace. In. Facebook (online), <https://www.facebook.com/ruceprycod-syrie/about> (cit. 12.4.2021).

SZALÓ, C. (2019): Transnacionalismus. Encyklopedie migrace, <https://www.encyclopediaofmigration.org/transnacionalismus/> (cit. 2.4.2021).

SIMI (2021): Státní občanství. Sdružení pro integraci a migraci, Praha <https://www.migrace.com/cs/poradna/informace-pro-cizince/statni-obcanstvi> (cit. 21.4. 2021).

THE WORLD FACT BOOK (2021): Syria. Central Intelligence Agency, <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/syria/#geography> (cit. 10.2.2021).

VANĚČKOVÁ, A. (2009): Komise pro udržitelný rozvoj (CSD): Migrace. Asociace pro mezinárodní otázky, Model OSN, XV. ročník (2010/2009), 8 <https://www.amo.cz/wp-content/uploads/2016/01/PSS-Migrace-CSD1.pdf> (cit. 4.4.2021).

Vláda ČR (2021): Národnostní menšiny. Vláda České republiky, Praha, <https://www.vlada.cz/cz/pracovni-a-poradni-organy-vlady/rnm/mensiny/narodnostni-mensiny-15935/> (cit. 21.4.2021).

WB (2021): Syrian Arab Republic, World Bank Group, <https://www.worldbank.org/en/country/syria/overview> (cit. 30.3. 2021).

ZANDLOVÁ, M. (2017): Etnicita a etnická identita. Encyklopedie migrace, <https://www.encyclopediaofmigration.org/etnicita-a-etnicka-identita/> (cit.1.4.2021).

ŽONCA, M. (2010): Drúzové – následovníci excentrického chalífy. Český rozhlas, <https://plus.rozhlas.cz/druzove-nasledovnici-excentrickeho-chalifu-6647286> (cit. 27.2.2021).

الجالية السورية الحرة في تشيكيا Syrská svobodná komunita v Česku: In. Facebook (online).
<https://www.facebook.com/groups/1405008096432309> (cit. 12.4. 2021).